

TÜRK-İS

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI

KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

EKİM: 1982

SAYI: 163

TÜRK-İŞ'İN
8 EYLÜL'DEKİ
ANAYASA
KONFERANSI
BÜYÜK
YANKI
UYANDIRDI

SONU
DEĞİŞMEDİ
ANAYASA Nİ
DM'Dİ
İKİNCİ TÜ
GÖRÜŞMELERİ
BAŞLADI
VE BİTTİ

AYLIK
EĞİTİM
VE
MESLEK
DERGİSİ

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE
İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
YAYIN
ORGANIDIR

EKİM

1982

SAYI: 163

FIATI :
YURT İÇİ 50 TL.
YURT DIŞI 3 DM.

●

SAHİBİ :
TÜRKİYE
İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
ADINA
GENEL BAŞKAN

**ŞEVKET
YILMAZ**

●

MÜESSESE
MÜDÜRÜ :
GENEL
TEŞKİLATLANDIRMA
SEKRETERİ

YUSUF ZİYA KARA

●

SORUMLU
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

HÜSEYİN

EKMEKÇİOĞLU

●

İDARE VE YAZIŞMA
ADRESİ :
TÜRK-İŞ
GENEL MERKEZİ
BASIN VE HALKLA
İLİŞKİLER BÜROSU
BAYINDIR SOKAK No. 10
17 91 34 - 18 10 09

●

DİZGİ VE BASKI :
DEMİRCİOĞLU
MATBAACILIK
17 30 51 - ANKARA

●

KAPAK VE MİZANPAJ
TÜRK-İŞ BASIN MERKEZİ
ANKARA - 18 10 09

●

DERGİMİZ,
BASIN AHLAK
YASASINA UYAR

İçindekiler

1

YORUM

2-4

NELER YAPILDI?

5-6

ANAYASA DM'DE KABUL
EDİLDİ

7-10

KADIN İŞÇİLER SEMİNERİ

11-12

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMASI

13-20

ANAYASA KONFERANSI

21

HUKUK

24

BİR KONUĞUMUZ VAR

28

ANAYASA ve BASIN
ÖZGÜRLÜĞÜ

Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz'ın Kurban Bayramı Mesajı :

«İdrak etmekte olduğumuz Kurban Bayramının, Ulusumuza mutluluk ve refah getirmesini candan temenni ediyoruz. Ayrıca, bu bayramın tüm dünyaya barış, huzur ve kardeşlik duygularını hakim kılması Yüce Allah'tan niyaz ediyoruz.

İslam âleminin genellikle buruk bir acı içinde kutlamakta olduğu bu bayram günlerine tekdüm eden geçen hafta içinde Beyrut'ta müslüman kitlelere karşı girişilen katliamı TÜRK İŞ Camiası olarak yüz kızartıcı ve utanç verici bir soykırım olarak gördüğümüzü beyan ederken buna benzer olayların bir daha tekerrür etmemesini bekliyoruz.

(D. arka iç kapakta)

YORUM

Daha yararlı olabilmek için

Değerli okurlarımız,

Geride bıraktığımız Eylül ay'ının en önemli olayı, Anayasa Tasarısı'nın Danışma Meclisi'nde ikinci tur görüşmelerinin yapılması ve eşine az rastlanır bir sür'atle, değişiklik önergelerinin reddedilmesi ve Tasarı'nın onaylanarak kabul edilmesiydi.

★★★

Dergimizin haber ve yorumlarında ağırlık noktasını bu Anayasa Tasarısı teşkil etmektedir.

★★★

Türk - İş'in, Tasarı'nın açıklanmasından, Danışma Meclisi'nde kabulüne kadar yaptığı çalışmaları, açıklamaları ve bu görüşlerini belgeleyen yayınlarını, dergimizin ikinci sayfasından itibaren tarih sırasına göre bulacaksınız.

★★★

Tasarı'nın ikinci tur görüşmeleri sonunda yapılan oylama ve Tasarı'ya red oy'u veren işçi kökenli üyelerin bu konuda basına yaptıkları açıklama da geniş şekilde dergimizde yer almıştır.

★★★

Yurt içinde ve dışında büyük yankılar yapan, Türk - İş'in 8 Eylül günü Ankara Arı Sinemasında düzenlediği «Anayasa Konferansı»nın geniş özetini, istenildiği takdirde ayrıca yararlanılmak üzere çıkarılabilecek şekilde dergimizin ortasında birinci hamur kağıda bastırarak istifadenize sunulmuştur.

★★★

Değerli okurlarımız,

«TÜRK - İŞ» Dergisinin geniş kitlelerin ilgisini çekebilmek için içeriğinde de önemli değişiklikler yapılmıştır.

★★★

Amacımız; bir ay içinde aktüalitesini yitiren haberlerden daha çok, akademik değeri olan, çalışma hayatını ilgilendiren konuların yayınlanmasıdır.

★★★

Bu alanda, dergimize gönderilecek ve yayınlanmasında yarar görülecek araştırmalar için tüm okurlarımızın bizi destekleyeceklerine inanıyoruz.

Derin saygılarımızla

17 Temmuz'da Anayasa Tasarısı'nın açıklanmasından Danışma Meclisi'nde kabul edilmesine kadar

Neler Yapıldı, Neler Söylendi?

19 TEMMUZ 1982

TÜRK-İŞ'in kamu oyuna açıklaması :

TÜRK-İŞ İcra Kurulu adına yapılan ilk açıklamada, «Bu Anayasa Tasarısı benimsendiği takdirde, sağlıklı bir demokrasi kurulamaz ve geleceğe de güvenle bakılamaz» denildi. Aynı açıklamada Anayasa Tasarısını hazırlayanların Devlet'i güçlü yapacak önlemleri almaya çalışırken, bu gücün kaynağında ve temelinde yanlışlıkları; gücün kaynağının da, temelinin de Türk Milleti, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasi, kamu özgürlüklerine saygı, demokratik ve hür sendikacılık hareketi olduğu öne sürüldü.

★

20 TEMMUZ 1982

**TÜRK-İŞ GÖRÜŞÜ
ANKARA, İSTANBUL,
İZMİR BAYRAM
GAZETELERİNDE..**

Ankara, İstanbul ve İzmir Bayram Gazeteleri'nin Anayasa Tasarısına ilişkin olarak yönelttikleri çeşitli sorular TÜRK-İŞ Genel Başkanı tarafından cevaplandırıldı. TÜRK-İŞ Genel Başkanı açıklamalarında Anayasa Tasarısını eleştirerek Tasarı i-

le sağlıklı demokrasi kurulamayacağını bildirdi. Bu arada işçi hak ve özgürlükleri ile kamu özgürlükleri arasındaki ayırılmaz bağ vurgulandı.

★

21 TEMMUZ 1982

BAYRAM MESAJI

TÜRK-İŞ Genel Başkanı, bayram mesajında kazanılmış işçi haklarının korunacağı yolundaki sözleri hatırlattı.

★

24 TEMMUZ 1982

TÜRK-İŞ Genel Başkanı, basında yer alan açıklamasında Anayasa Tasarısı ile sağlıklı bir demokrasi kurulamayacağı yolundaki işçi görüşünü tekrarladı. Yılmaz «Anayasa Komisyonu işçilere haksızlık yapmıştır; bunu herkese anlatacağız, Danışma Meclisine sesleneceğiz; haksızlıkların Milli Güvenlik Konseyi tarafından düzeltilceği umundayız» dedi.

★

25 TEMMUZ 1982

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Basına yaptığı açıklamada, «basın özgürlüğü, söz ve düşünce yayma özgürlüğü başta olmak üzere, tüm kamu özgürlükleri eksiksiz benimsenmedikçe, sendikal haklar ve özgürlükler de bir

anlam taşımaz. Demokraside haklar ve özgürlükler bir bütündür. Türk Ulusuna güvenilmelidir. Bunu bekliyor ve istiyoruz» dedi.

★

26 TEMMUZ 1982

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Anayasa Tasarısının işverenlere sözleşmeleri idlediklerince çiğneme hakkı verdiğini bildirdi. Hak grevi yapma imkânının kaldırılmasının yapılmış bulunan toplu iş sözleşmelerinin çiğnenmesine yol açacağını belirten Yılmaz, «bu durumda işçiler mahkeme kapılarında sürünmek mecburiyetinde kalacaklardır» dedi.

★

27 TEMMUZ 1982

TÜRK-İŞ'in «Anayasa konusunda» yeni bir rapor hazırladığı açıklandı.

★

28 TEMMUZ 1982

TÜRK-İŞ'in

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Tasarısına İlişkin görüşü

«TÜRK-İŞ'in Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Tasarısına İlişkin Görüşü» başlığını taşıyan kitap, Danışma Meclisi üyeleri-

ne, basına ve TÜRK-İŞ örgütüne gönderildi.

TÜRK-İŞ'in Raporu'nda Anayasa Tasarısı ile özgürlüklerin dışlandığı belirtilerek, «Türk Ulusuna güvenilmiyor» denildi. Anayasa Tasarısını hazırlayanların kaygısının vatandaş Devleti karşı değil, Devleti vatandaş karşı korumak olduğu açıklanan raporda, «yarısına kuşku ile bakılan, basını suskun, sendikası etkisiz bir düzen amaçlanıyor» denildi.

★

29 TEMMUZ 1982

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu Bursa'da toplandı ve Anayasa Tasarısı ile ilgili değerlendirmelerine başladı. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Yönetim Kurulunun açış konuşmasında işçilerin kaygısını tekrarladı. «Türk Ulusunun siyasal rejim tercihi bellidir; bu özgürlükçü, çoğulcu demokrasidir. Yönetim Kurulumuzun bu toplantısında her zamanki dikkati ve 45 milyonun aynı gemide olduğunun bilinci içinde, demokrasiyi sağlıklı, geleceği güvenli yapacak görüş ve önlemleri tesbit edeceğine, kararlarıyla çalışmalara ışık tutacağını yürekten inanıyorum» dedi.

★

30 TEMMUZ 1982

TÜRK-İŞ'in kuruluşunun 30. yıldönümü münasebetiyle Bursa'da Türk-İŞ ve Uludağ Üniversitesi İktisadi ve Sosyal Bilimler Fakültesi tarafından düzenlenen sempozyum başlandı. Sempozyumu açış

konusmasında Türk-İş Genel Başkanı «Türk-İş inandığı yolda yürüyecektir. Demokrasi işçi gerçeklerini Anayasa'da kurumlaştırmakla yerleşir» dedi.

★

31 TEMMUZ 1982

30. Yıl Beyannamesinde İşçi Hak ve Özgürlüklerinden Fedakârlık Yapılmayacağı Açıklandı

Türk-İş'in 30. kuruluş yıldönümü törenini bir konuşma ile açan Türk-İş Genel Başkanı, Anayasa'nın Türk ulusunun özlemlerine uygun hale getirilmesi gerektiğini tekrarlayarak ön' em alınmasını istedi.

Aynı gün, Türk-İş Yönetim Kurulu'nun oybirliği ile kabul ettiği «30. Yıl Beyannamesi» kamuoyuna açıklandı. Türk-İş Yönetim Kurulu, Türk-İş'in Cumhuriyetin ve Demokrasinin savunucusu olduğunu bildirerek, «Türk-İş'in Tüzüğünde yer alan 24 ilkesinin doğrultusunda sahip çıkacağı Anayasal düzenin, sosyal hukuk devleti ilkelerinin, temel hak ve özgürlüklerin tüm gerekleri ve kuralları ile yaşatılmasının takipçisi ve koruyucusu olacaktır» dedi. Yönetim Kurulu ayrıca işçi hak ve özgürlüklerinden, özgür sendikacılıktan asla fedakârlık edilmeyeceğini tekrarladı.

★

2 AĞUSTOS 1982

Türk-İş Yönetim Kurulu Ankara'da toplandı. Bursa'da 29 Temmuz 1982 günü yaptığı toplantıda «sürekli toplanma kararı» alan TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu Ankara'da çalışmalarına başladı.

★

3 AĞUSTOS 1982

TÜRK-İŞ «Anayasa Komisyonu» kuruldu. TÜRK-İŞ'e bağlı milli sendika ve federasyonların hukuk danışmanlarından oluşturulan «Anayasa Komisyonu» çalışmalarına başladı. Komisyon Anayasa Tasarısının tümünü ve açıklanan gerekçeyi değerlendirmeye başladı. Komisyonun Anayasa Tasarısında değişiklik gerektiren maddelerle ilgili çalışmalar yaptığı açıklandı.

★

4 AĞUSTOS 1982

Danışma Meclisi'nde görüşülmeye başlanan Anayasa Tasarısı, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri ile basın müşavirlerinden oluşan bir «izleme grubu» tarafından izlenmeye başlandı.

★

5 AĞUSTOS 1982

TÜRK-İŞ Anayasa Tasarısı'na İlişkin Görüşünü «Sağlıklı Bir Demokrasi İçin...» başlığını taşıyan İkinci Bir Kitapta açıkladı.

TÜRK-İŞ'in Tasarıya ilişkin görüşleri ve önerileri «Sağlıklı Bir Demokrasi

İçin...» başlıklı bir kitapla yeniden kamuoyuna duyuruldu ve kitap Danışma Meclisi üyelerine de bir mektup ekinde dağıtıldı. «Sağlıklı Bir Demokrasi İçin...» başlıklı kitapta TÜRK-İŞ, Anayasa Tasarısının bu şekliyle benimsenmesi halinde «demokrasiden söz edilemeyeceğini» bildirdi.

★

6 AĞUSTOS 1982

Danışma Meclisi Üyelerine Mektupla Başvuruldu. TÜRK-İŞ 6 Ağustos 1982 de Danışma Meclisi üyelerine bir mektup göndererek, Anayasa Tasarısı ile demokrasinin tahrip edilmeye çalışıldığına dikkati çekti. Tasarının özellikle çalışma yaşamına ait maddelerinin aynen işveren isteklerine uygun olduğunu söyleyen TÜRK-İŞ, Meclis üyelerinin tarih önünde sorumlu olduklarını bildirdi. TÜRK-İŞ, Danışma Meclisi üyelerinden işçilere yapılan haksızlığı düzeltmelerini istedi.

★

7 AĞUSTOS 1982

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu «İşçi Hak ve Özgürlüklerinden Fedakârlık Edilmeyecektir» dedi.

2 Ağustos 1982 tarihinden itibaren sürekli toplanan TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu bir açıklama yaparak, «Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde çoğulcu, özgürlükçü demokrasi kurulamayacaktır» dedi. Anayasa Tasarısında Türk Ulusuna güvenilmediğini tekrarlayan TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu «temel hak ve özgürlüklerden, işçi haklarından ve özgür sendikacılıktan asla fedakârlık edilmeyeceğini» bildirdi.

★

9 AĞUSTOS 1982

TÜRK-İŞ Hukukçular Komisyonu Anayasa Tasarısının değiştirilmesi gerekli görülen maddeleri ile ilgili önerileri ve gerekçelerini kesinleştirdi. Danışma Meclisi'nin sendikacı üyelerine sunulan önerilerle Tasarının 45 maddesinde değişiklik yapılması amaçlandı.

★

10 AĞUSTOS 1982

«Sağlıklı Bir Demokrasi İçin» başlıklı Kitabın İngilizce çevirisi «In Search of Healthy Democracy» başlığı ile yayınlandı.

★

16 AĞUSTOS 1982

«Anayasa Tasarısı İşveren İsteklerine Göre Ha-

zırlandı... İşte İspatı!» başlıklı bir kitap ile Anayasa Tasarısının çalışma hayatı ile ilgili maddelerinin işveren istekleri doğrultusunda hazırlandığı, işveren raporlarından ve Tasarı maddeleri ile gerekçesinden örnekler verilerek, klişeleri basılarak ortaya konuldu ve Danışma Meclisi üyeleri tarih önünde sorumlu davranmaya çağrıldı.

★

17 AĞUSTOS 1982

TÜRK-İŞ AÇIKLAMA YAPTI

TÜRK-İŞ tarafından 17 Ağustos 1982 tarihinde yapılan bir açıklama ile «Anayasa Tasarısının işveren isteklerine göre hazırlandığı» yolundaki işçi görüşü kamuoyuna, son kitaptan örnekler verilerek duyuruldu; işçilere haksızlık yapıldığı tekrarlanarak, Anayasa Komisyonu ve Danışma Meclisi üyelerinin hatadan dönmesi, Türkiye'yi sağlıklı bir demokratik yapıya kavuşturacak önlemleri almaları istenildi.

★

18 AĞUSTOS 1982

TRT'DEN CEVAP HAKKI İSTENDİ

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun «Olayların İçinden» Programı'nda ve bunu izleyen televizyon programında, Anayasa Komisyonu sözcüsünün tek yanlı ve sendikal hakları hedef alan konuşması karşısında TRT'den cevap hakkı istenildi.

★

19 AĞUSTOS 1982

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU AÇIKLAMASI

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu tarafından yayınlanan bildiride Danışma Meclisi üyelerinin tarih önünde sorumlu olduğu belirtilerek «Anayasa Tasarısı ile işçilerden istenecek ve alınacak hiçbir şey bırakılmadığı» görüşüne yer verildi. Bildiride ayrıca «Tasarı ile sendikasız bir demokrasi amaçlandığı» anlatılarak, «Anayasa Tasarısı bu şekliyle aynen gerçekleşirse, çalışma hayatına barış, güvenlik, üretim değil, kargaşa, güvensizlik ve yoksulluk getirilmiş olacaktır.» denildi.

★

20 AĞUSTOS 1982

Bu bildiri basılı hale getirilerek Teşkilâta gönderildi.

★

23 AĞUSTOS 1982

TRT'YE CEVAP VE DÜZELTME METNİ GÖNDERİLDİ

Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu'na «cevap ve düzeltme metni» gönderildi.

★

25 AĞUSTOS 1982

ÇALIŞMALARIN İNGİLİZCE METİNLERİ TAMAMLANDI

- TÜRK-İŞ'in 30. Yıl Beyannamesi
 - Danışma Meclisi üyelerine gönderilen mektup metni
 - 7.8.1982 tarihli Yönetim Kurulu bildirisi
 - Anayasa Tasarısının 55, 56, 57, 58, 59, 62, 148 ve 149. maddeleriyle ilgili değişiklik teklif ve gerekçeleri
 - Anayasanın ilgili maddeleri
- İngilizce'ye çevrildi.

31 AĞUSTOS 1982

ANAYASA KONFERANSI İÇİN ÇAĞRIDA BULUNULDU

★

8 EYLÜL 1982

ANAYASA KONFERANSI YAPILDI

TÜRK-İŞ'in 800'ü aşkın örgütünün 2'şer Yönetici ile temsil edildiği Anayasa Konferansı Ankara'da yapıldı. TÜRK-İŞ Genel Başkanı açış konuşmasında Tasarının serbest toplu pazarlık düzenini, grev hakkını, sosyal devleti ortadan kaldırdığına işaret etti, önlem alınmasını isteyerek, aksi halde, 67 ilde hak ve özgürlüklerin siyaset yaparak korunacağını duyurdu.

★

8 EYLÜL 1982

ANAYASA KONFERANSI SONUÇ

BEYANNAMESİ AÇIKLANDI

Anayasa Konferansı sonuç beyannamesi kabul edilerek sağlıklı bir demokrasinin kurulabilmesi için yapılmak gerekenler açıklandı ve TÜRK-İŞ'in işçi hak ve özgürlüklerinden asla fedakârlık etmeyeceği tekrarlanarak, mücadelenin sürdürüleceği bildirildi.

★

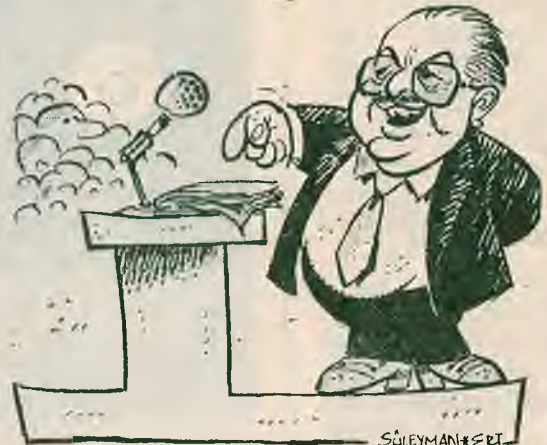
13 EYLÜL 1982

DANIŞMA MECLİSİ'NİN SENDİKACI KÖKENLİ ÜYELERİNE İKİNCİ TUR GÖRÜŞMELERİ İÇİN DEĞİŞİKLİK ÖNERİLERİ VERİLDİ

Danışma Meclisi'nde yapılacak ikinci tur görüşmelerle ilgili olarak çalışma hayatını kapsayan Tasarı maddeleri üzerindeki değişiklik önerileri ilgililere teslim edildi.

Aldıkaçtı ilerde politikaya atılacakmış...

SAYIN VATANDAŞLAR.. BENİ SEÇERSENİZ BU ANAYASAYI DEĞİŞTİRİP, SİZİ KURTARIRIM...

(GİRGİR'DAN)

... ve Anayasa 120 oy'la kabul edildi

Öğünç, Alpdündar ve Güvenç Anayasa'ya red oyu vermelerinin nedenini açıkladılar

● TÜRK ULUSUNUN SİYASAL REJİM TERCİHİ OLAN ÖZGÜRLÜKÇÜ VE ÇOĞULCU DEMOKRATİK DÜZENİ GERÇEKLEŞTİRMESİ, TÜRK MİLLETİNİN İHTİYAÇLARINI KARŞILAMASI BEKLENEN ANAYASA TASARISI, MAALESEF BU HEDEFİN ÇOK GERİLERİNDE KALMIŞ, DERİN KAYGILARA YOL AÇMIŞTIR.

● TÜRKİYE'Yİ ÇAĞDAŞ ÖZGÜRLÜKÇÜ VE ÇOĞULCU DEMOKRATİK YAPIYA KAVUŞTURABİLECEK ÖNLEMLER İSE, TÜM UYARILARA KARŞIN, NE YAZIK Kİ, DANIŞMA MECLİSİNCE DİKKATE ALINMAMIŞTIR.

Genç, Pamak Atatürk ve Cebeci de red oy'u kullandılar

Yeni Anayasa tasarısının Danışma Meclisinde yapılan ikinci tur görüşmelerinden sonra kabul edilen metin oya sunuldu ve 120 kabul, 12 çekimser oy'a karşılık 7 red oy'u kullanıldı.

İşçi kökenli üyelerden Feridun Şakir Ağünç, Mustafa Alpdündar ve Vahap Güvenç'in dışında, Danışma Meclisi üyelerinden Kamer Genç, Mehmet Pamak, Ertuğrul Atatürk ve Abdülbaki Cebeci de red oy'u kullandılar.

İkinci tur görüşmelerinden sonra Anayasa'nın tümü oylan-
dı. Oylamadan sonra

Anayasa'ya red oyu kullanan Güvenç, Alpdündar ve Öğünç; Türk-İş'in «Anayasa Konferansı»nda birarada görünüyorlar

Meclis Basın Bürosunda Feridun Şakir Ağünç, Mustafa Alpdündar ve Vahap Güvenç gazetecilere, oylamada neden red oy'u verdiklerini açıkladılar.

Üç üyenin ortaklaşa yaptığı açıklamanın tam metni aşağıdadır :

«Yurdumuzu 12 Eylül'e getiren sebepleri tarihin akışı içinde objektif olarak değerlendirdiğimizde görürüz ki, demokratik yapı arızalanmış, siyasi partiler sorumlu davranmak yerine kısır

çekişmelerle zıtlaşmayı tercih etmişler, ideolojik arayışlar ülke ve Millet bütünlüğünü tehdit eder hale gelmiş ve sonuç olarak Türkiye bir kardeş kavgasının eşiğine gelmiştir.

12 Eylülde Türk Silahlı Kuvvetleri adına emir ve komuta zinciri içinde ülke yönetimine el koyan Milli Güvenlik Konseyi, öncelikle anarşi ve terörü ortadan kaldırmaya mavaffak olmuş, kardeş kavgasını önlemiş, mal ve can güvenliğini sağ-

layarak ülkemizi bölünmekten kurtarmıştır. Bu yönü ile her Türk yurttaşının Milli Güvenlik Konseyi'ne şükran borcu vardır.

Milli Güvenlik Konseyi, Sayın Devlet Başkanımızın açıklamalarındaki hedefe uygun bir biçimde, demokratik düzenin yeniden kurulabilmesi için, Anayasa, Siyasi Partiler Kanunu ve Seçim Kanunu hazırlamakla görevli bir Danışma Meclisi kurmuştur.

Demokrasi yolunda atılan bu adımı Anayasa Tasarısının hazırlanması izlemiştir.

**ANAYASA,
AMAÇLANAN
HEDEFİN ÇOK
GERİSİNDE
KALDI**

Türk ulusunun siyasi rejim tercihi olan özgürlükçü ve çoğulcu demokratik düzeni gerçekleştirmesi, Türk Milletinin ihtiyaçlarını karşıla-

ması beklenen Anayasa Tasarısı, malesef bu hedefin çok gerisinde kalmış, derin kaygılara yol açmıştır.

Türkiye'yi çağdaş özgürlükçü ve çoğulcu demokratik yapıya kavuşturabilecek önlemler ise, tüm uyarılara karşın, ne yazık ki, Danışma Meclisi'nce dikkate alınmamıştır.

Kabul edildiği şekliyle bu Tasarının demokrasiyi sağlıklı, geleceği güvenli yapacağı ileri sürülemez. Tasarı, Ulu Atatürk'ün «imtiyazsız sınıfsız kaynaşmış bir millet» olma yolundaki direktifine, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma hedefine aykırı bir yaklaşımla, belli bir sınıfın egemenliğini kuran ve tahkim eden niteliktedir.

Bu Tasarı ile çalışanlara haksızlık yapılmıştır.

Bu Tasarı ile güçlüler korunmuş; güçsüzler, korunmaya muhtaçlar sözde bir «denge politikası» uğruna feda edilmişlerdir.

Bu Tasarı ile Devletin iktisaden güçsüzleri himaye etme işlevi ortadan kaldırılmış, «sosyal devlet» kâğıt üzerinde kalmıştır.

Bu Tasarı ile hem kişi hak ve özgürlüklerinde, hem kamu özgürlüklerinde öz-

gürlükleri istisna, sınırlamaları ise kural haline getiren bir zihniyet egemen olmuştur.

Bu Tasarı ile çoğulcu, özgürlükçü demokrasinin temelini teşkil eden özgür sendikacılık, her yönüyle, ağır bir tehdit altına alınmıştır.

Bu Tasarı ile işçilerin hak ve menfaatini koruma ve geliştirmede iş uyuşmazlıklarını asgariye indirmede başlıca aklıcı vasıta olan serbest toplu pazarlık hakkı kullanılamaz hale getirilmiştir.

Bu Tasarı ile bir yandan serbest toplu pazarlık yerine mecburi tahkim getirilirken, diğer yandan, çeşitli kısıtlamalarla grev hakkı ortadan kaldırılmıştır.

Bu Tasarı ile sendikalar «baskı grubu» olarak üyelerinin, işçilerin hak ve çıkarlarını koruyup geliştirme olanağından yoksun kalacaklardır. Zira sendikaların her eylemi siyaset yapıyor olmakla suçlanabilecektir.

Bu Tasarı ile bir yandan sendikaların idarî ve malî yoldan denetimi gereği vurgulanırken, diğer yandan denetime imkân verecek olan «check-off» sistemi ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

Bu Tasarı ile düne kadar toplu iş söz-

leşmelerinin güvencesi altında olan, sendikalaşma ve toplu sözleşme yapma özgürlüğünden yararlanan işçilerin bu hakları elinden alınmıştır.

Bu Tasarı ile yapılmış bulunan bir toplu iş sözleşmesinin uygulanması bile, hak grevine imkân vermemek yoluyla, tehlikeye atılmıştır.

Bu Tasarı ile kutsal ücret olarak isimlendirilen ve yaşayabilmek için altına inilemeyecek asgariyi temsil eden «asgari ücretlerle» bile oynanmıştır.

LOKAVT

Bütün bunlar yetmezmiş gibi, bu Tasarı ile bir de işverenlere bir saldırı silahı verilmiştir.

Dünyanın hiçbir Anayasasında bulunmayan lokavt, bu şekliyle benimsenirse, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Anayasasında yer alacaktır.

Bütün bu düzenlemelerden daha da acı olan, Tasarıda tüm bu kısıtlamaların işverenlerin resmi isteklerine uyularak gerçekleştirilmesidir.

Türk Milleti bu düzenlemeler karşısında, Danışma Meclisi üyelerinin tamamının sessiz kaldığını düşünmemelidir.

Geçmişte işçi hak ve çıkarlarının Yasa-

lar çerçevesinde korunması ve geliştirilebilmesi için sorumluluk üstlenmiş, yöneticilik yapmış bizler, sağlıklı bir demokrasiye ulaşılabilmesi, Türk Milletinin ihtiyaçlarının karşılanabilmesi düşüncesiyle Tasarının 45 maddesi ile ilgili yaklaşık 50 değişiklik önergesi vermişizdir.

Değişiklik önerge-leri dikkate alınmak istenmemiştir.

Değişiklik önerge-lerini savunma, akılcı bir biçimde tartışma yolları bile, belirli yönde hareketi seçen bir çoğunlukça sürekli olarak tıkanmaya çalışılmıştır.

Tasarı bu şekliyle Türk Ulusunun siyasal rejim tercihini yansıtmaktan uzaktır.

Bu durumda, Tasarı konusunda son sözü söyleyecek Milli Güvenlik Konseyi'ne yardımcı olabilmek, Tasarının Türk Ulusunun siyasal rejim tercihine uygun hale getirilebileceği yolundaki umudumuzu korumak ve aksi tutumun ileride yol açabileceği huzursuzlukların manevî sorumluluğunu üstlenmemek düşüncesiyle Tasarıya «Red» oyu vermiş bulunuyoruz.

Yüce Türk Milleti'nin takdir ve tensiplerine saygı ile arz ederiz.»

“Kadın İşçiler Liderlik Semineri,, yapıldı

YILMAZ :

- **«EVİMİZİN ve AİLEMİZİN TEMEL DİREĞİ OLAN KADIN, GİTTİKÇE ÜRETİM ve EKONOMİNİN DE TEMEL DİREĞİ OLMAYA BAŞLAMIŞTIR.» DEDİ**

TÜRK-İŞ ile AAFLI (Asya - Amerika Hür Çalışma Enstitüsü) tarafından ortaklaşa düzenlenen «Kadın İşçiler Liderlik Eğitimi» semineri 20-23 Eylül tarihleri arasında Ankarada yapıldı.

TÜRK-İŞ konferans salonunda yapılan seminer çalışmalarına TÜRK-İŞ'e bağlı sendika ve federasyonların yetkili olduğu Ankara'daki işyerlerinden sendika temsilcisi durumundaki kadın üyeler katıldılar.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Kaya Özdemir**, Türk kadınının analık görevi yanı sıra; Danışma Meclisinde, Üniversitelerde ve toplumun çeşitli kesimlerinde görev yaptıklarını hatırlattı ve «**Bunların en önemlisi,**

hannımların sendika yönetiminde görev almalarıdır» dedi.

Özdemir, 12 seminerin bayan işçiler için planlandığını, bu seminerlerin yurt sathında uygulanacağını belirtti ve çalışmaların açış konuşmasını yapmak üzere Genel Başkan **Şevket Yılmaz**'ı kürsüye davet etti.

YILMAZ'IN KONUŞMASI

TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, AAFLI ile ortaklaşa düzenlenen seminerlerin birincisinin yapılmakta olduğunu, 1983 Mart sonuna kadar çeşitli illerde 12 seminer yapılacağını ve 500 civarında kadın temsilci ve sendikacının eğitileceğini belir-

Şevket Yılmaz, Semineri açış konuşması yaparken

terek konuşmasına başladı ve «**Evimizin ve ailemizin temel direği olan kadın, gittikçe üretim ve ekonominin de temel direği olmaya başlamıştır. Atatürk Türkiye'sinin kadınlarına da, esasen ekonomik ve sosyal hayat içinde aktif yer almaları yararlıdır» dedi.**

Yılmaz konuşmasını şöyle sürdürdü:

«Bütün kadın işçilere sesleniyorum: Sendikanızın içinde

Türk-İş'in «Kadın İşçiler Liderlik Semineri» büyük ilgi gördü. Yanda Seminerden bir görünüş

aktif görev alınız. Kadın, erkek bütün işçilerle kenetleniniz. Sendikanıza ve TÜRK-İŞ'e candan bağlanınız. Ev ve aile sorumluluklarınızın kutsal görevlerini aksatmadan, o yüce ana şevkatinizle sendikalarınıza da sahip çıkınız. Sendikalarınız içindeki hizmet yarışına katılınız, sadece aidat ve oy vermekle kalmayınız, daha yüksek hizmetlere talip olunuz»

Genel Başkan Şevket Yılmaz, Danışma Meclisinde görüşmeleri tamamlanan Anayasa Tasarısı ile işçi hak ve özgürlüklerinin büyük ölçüde kısıtlandığını, işçi-işveren arasına kalın duvarlar çekildiğini belirtti, ve «Ancak bütün bunlar henüz taslak aşamasındadır. Anayasa henüz kesinleşmemiştir» dedi ve Milli Güvenlik Konseyi'ne umutlarını bağladıklarını tekrarlayarak konuşmasını tamamladı.

Türk-İş Kadın İşçiler Bürosu Koordinatörü Rahime Akdoğan, eğitim programları ile ilgili çalışmalar hakkında açıklama

Danışma
Meclisi
Üyesi
İmren
Aykut,
Tebliğini
sunarken

malarda bulundu. Akdoğan, çalışan nüfus içinde önemli bir orana sahip olan kadın işçilerin, sendikal mücadele etkinliklerini göstermeleri gerektiğine de işaret etti.

İMREN AYKUT'UN TEBLİĞİ

Üç gün süren seminerin ilk gününde Danışma Meclisi Başkanlık Divanı üyesi İmren Ay-

kut «Anayasa'da Kadın Hakları» konusunda bir tebliğ sundu.

Aykut, 1961 Anayasasında kadın ve erkek eşitliğinin eksiksiz olarak hüküm altına alındığını, fark gözetilmeksizin çalışma hakkının tanındığını belirtti ve şöyle devam etti :

«1961 Anayasasının 43. maddesi ile çocuklar, yaşlılar ve kadınlar korunmuştur. 1982 Anayasa Tasarısında, kadınların ko-

Tom Riley'in konuşması

Türk-İş ile AAFLI aralarında ortaklaşa düzenlenen «Kadın İşçiler Liderlik Eğitimi» seminerinin birinci günü konuşan AAFLI Türkiye Bürosu Müdürü Tom Riley Birleşmiş Milletler tarafından 10 yılın Dünya Kadınlar Yılı olarak ilan edildiğine işaret etti ve bu nedenle Türk-İş'te kadınlar ko'lu kurulduğunu, birlikte yoğun çalışmalara girdiğini söyledi.

Tom Riley, eğitim çalışmalarında kadın kursiyerlere büyük görevler düştüğünü, öğrendiklerinin gittikleri işyerlerinde arkadaşlarına aktarmaları gerektiğini de sözlerine ekledi.

Seminere katılan kursiyerlerden bir kısmı görülüyor

Türk-İş ve AAFLI'nın ortaklaşa düzenlediği «Kadın İşçiler Liderlik Semineri» büyük ilgi gördü. Yukarıdaki fotoğrafta, seminere katılanlardan bir bölümü görülüyor

runması yanısıra, erkeğin de korunacağına dair hüküm yer almıştır. Yasalar, zayıf olanın korunmasını amaçlar. Güçlünün korunması sözkonusu değildir. Bu konuda verdiğim değişiklik önergesi maalesef kabul edilmedi»

İmren Aykut, doğan çocuğun anasının ya da babasının yabancı olması halinde Türk sayılmasında çıkan uyuşmazlıkların, Tasarının 75. maddesiyle giderildiğini, doğacak çocuğun ana'nın yabancı olması halinde de Türk sayılacağına hükme bağlandığını belirtti ve konuşmasını özetle şöyle sürdürdü :

«Kadınlar konusunda ileri hükümler getirilmiştir. Kadın, bazı özellikleri nedeniyle aile ve toplum içinde ayrı bir önem taşımaktadır. Kadın herşeyden önce annedir. Bu değer, o'nun toplum içindeki sosyal işlevini ortaya koymaktadır.

«Aile içinde büyük görevler yüklenen kadın, iş hayatının yorucu ve yıpratıcı şartları içinde yeterince aile içindeki görevini yerine getirememektedir.»

Aykut, kadınlar için yasalar da özel koruyucu hükümler yer aldığını da hatırlattı ve 1475

sayılı İş Yasası, 657 Sayılı Devlet Memurları Yasası, Bağ-Kur ve SSK yasalarında yer alan bu hükümler üzerinde açıklamalar da bulunarak konuşmasını tamamladı.

HALİL TUNÇUN KONUŞMASI

«Anayasa'da Çalışma Hayatı ve Kadın Hakları» konusunda bir tebliğ sunan Türk-İş eski Genel Başkanı **Halil Tunç**, Kadın haklarından bahsetmeden önce kadının Türk tarihi içindeki yerinin belirlenmesi gerektiğine işaret ederek, «Türk toplumu kadına en yüce yerini vermiştir. Türk toplumunun değiştiği, geliştiği, dünyada söz sahibi olduğu dönemler incelendiğinde kadına verilen değer yükseltilmiş olduğu görülür» dedi.

Türk kavimlerinden itibaren kadının, analık görevinin yanısıra erkeğiyle birlikte savaşa gittiğini, tarlada çalıştığını hatırlatan **Tunç** konuşmasını özetle şöyle sürdürdü :

Erkeğiyle birlikte savaşan, erkeğiyle birlikte çalışan kadın, yakın tarihe kadar kafes arkasına kapatılmış, yüzleri örtülmüştür. Kadının hak ve özgür-

lükleri kısılmıştır. Osmanlı döneminde gördüğümüz bu tablo, Atatürk dönemine kadar sürmüştür.

«Cumhuriyet döneminde Atatürk'ün kadına verdiği değer, çeşitli konuşmalarıyla tarihe geçmiştir. 1925 Yılında Kastaamonu'da konuşan büyük önder Atatürk, içtimai hayatın temelinde kadın ve erkekten oluşan ailenin yattığına işaret etmiş ve gezileri sırasında yüzleri sıkı sıkı kapatılmış kadınlar gördüğünü belirterek, Bu sıcakta şüphesiz onlar azap çekmektedirler. Onlara asrın ıcaclarını anlatalım. Yüzlerini açsınlar. Bundan korkulacak birşey yoktur demiştir»

Halil Tunç, Atatürk döneminde kadına toplumdaki yerinin verildiğini, seçme ve seçilme hakkına kavuştuğunu, çalışma hayatına atıldığını hatırlatarak şunları söyledi :

«1919 Yılında Uluslararası Çalışma Teşkilatı beyanname-sinde yer alan hususlar daha sonra ülkemizde yasal hale gelmiştir. 1936 İş Yasası bunun belgesidir. Kadınlarımızın gece çalıştırılmaları, ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmaları yasaklanmıştır. Erkeklerle aynı işi yapı-

yorsa ücretinde eksiklik söz konusu değildir. Doğum iznine sahiptir. Buna benzer çeşitli istisnalar ve kadını koruyucu hükümler yasalarımızda mevcuttur.»

Eğitim programının ikinci gününde, Hacettepe Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Ayşe Akın «Kadın Sağlığı» konusunda tebliğ sundu, aynı gün öğleden sonra da «Aile Planlaması» konusunda ikinci tebliğ açıklandı.

Hacettepe Üniversitesi öğretim üyelerinden Dr. Bıke Aksu-Kocaoğlu da üçüncü gün öğleden önce «Genel Beslenme, Aile Beslenmesi», öğleden sonra da «Çocuk Bakımı ve Beslenmesi» konulu tebliğler sundu.

Seminer çalışmaları Ankara Üniversitesi öğretim üyesi Prof.

Dr. Nermin Abadan Unat'ın «Çağdaş Toplumda Çalışan Kadınların Sorunları» konulu tebliği ile Türk-İş Eğitim Müdürü Emre Kocaoğlu'nun «Kadın

İşçilerin İşyeri ve Sendikal Sorunlarıyla Çözüm Yolları» tebliği açıklandı.

Eğitim çalışmalarına 50 kadın işçi ve temsilcisi katıldı.

Halil Tunç, seminerdeki konuşmasını yaparken

1982 için yüzde 20 hedef alınmıştı ama...

Kafaoğlu 1983 yılı için maaş ve ücretlere yapılan yüzde 20 zamlarla birlikte enflasyonun yüzde 20'de tutulacağını söyledi

Enflasyon yüzde 30

Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu, düzenlediği basın toplantısında; memurların 1983 yılı içinde 34 katsayı, 9 yan ödeme katsayısı ve 5.000 lira yakaoak yardımının yanı sıra, 5 puan vergi indirimi ile birlikte % 20 net artış sağlayacaklarını, bu artışın emeklilere de yansıtacağını söyledi.

Kafaoğlu, 1982 yılı için-

deki % 30'luk enflasyon hızının, 1983 yılında da korunabileceğini belirterek; istihdam konusunda «Ancak boş kadrolara atama yapılabileceğine» işaret etti.

BÜTÇE

Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu, genelde, 1980 yılından sonra bütçe harcama artış oranlarının giderek düştüğünü,

1983 bütçesi harcama artış oranının da 1982'nin 81'e göre artışının altında kaldığını belirtti. 2 trilyon 600 milyarlık bütçenin gelir ve harcama kalemlerini açıklayan Kafaoğlu, «Kamu harcamalarının sağlam kaynaklardan sağlanmasının önemini» vurguladı. Kafaoğlu 1983 yılında ekonomik büyümenin yüzde

4.8 oranında amaçlandığını sözlerine ekledi.

YATIRIMLAR

Kafaoğlu enerji yatırımlarına çok önem verildiğini ve hedefin yarım kalmış işlerin bitirilmesi çerçevesinde kaldığını belirtti. Bakan «Zorunluluk olmadıkça yeni yatırım konulmadı» dedi. Yatırımlar şu sıra ile ağırlık kazandı. Enerji yüzde 23.3, ulaştırma haberleşme yüzde 19.2, imalat yüzde 16.3, tarım yüzde 11.3, madencilik, turizm, eğitim, konut ve sağlık. Konut sektöründe «Memur konutuna öncelik verildiği» Maliye Bakanı'nca ifade edildi.

KİT'ler

KİT'ler konusunda «Yapılacak fiyat ayarlamaları ve tasarruf tedbirleriyle KİT'lerin 126 milyar ek kaynak yaratacaklarının tahmin edildiği» söyleyen Kafaoğlu, KİT hizmet ve ürünlerine yeni zamlar yapılabileceğini ima etti.

SON 4 YILDA ÜCRETLER

1977 yılında en yüksek değerine ulaşan reel ücretler, 1978 yılından itibaren düşme eğilimi göstermeye başlamış ve bu düşme YHK döneminde diğer yıllara oranla daha fazla olmuştur.

Ücretlerdeki bu gerilemeye en büyük neden, YHK'nun toplu iş sözleşmelerine uyguladığı «ücret zammı»nın enflasyonun çok altında olmasıdır.

Oysa, YHK'nu teşekkül ettiren 2364 sayılı Kanunun amacı, süresi biten toplu iş sözleşmelerinin «günün ekonomik şartlarına uygun olarak» yeniden düzenlenmesidir.

Ayrıca, 2364 Sayılı Kanun çerçevesinde hazırlanan YHK ilke ve prensip kararları açıklandığında da kazanılmış hakların muhafaza edileceği ve «eşit işe eşit ücret» ilkesinin mutlaka sağlanacağı hüküm altına alındığı halde, Kurul'un yürürlüğe koyduğu sözleşmeler tetkik edildiğinde, kendi ilke ve prensip kararlarına uymadığı, ücret zammının enflasyonun altında olduğu ve aynı işkolunda emsal sözleşme dikkate alınmadığından, hem ücretlerde «denge» sağlanamamış, hem de reel ücretler en fazla bu dönemde gerilemiştir..

Bu arada bir gerçeği hatırlatmakta yarar vardır. Ülkemizde plânlı kalkınmayla beraber, toplu pazarlık sistemi de uygulanmaya başlanmıştır.

Plan ve programlarda öngörülen hedefler, toplu pazarlık sistemiyle rahatça uygulanmış ve plânlı dönemin ilk on yılında kalkınma hızımız tüm ülkelerin dikkatini çeken bir oranda gerçekleşmişti.

Bu tablodan çıkan sonuç, çalışanların artmasına paralel olarak üretimin artışı ve çalışma barışının toplu sözleşme düzeniyle rahatça sağlanmış ve benimsenmiş olmasıdır.

Çalışma hayatımızda ve ekonomik kalkınmada sağlıklı kural belli iken, üzülerek belirtmeliyiz ki, işveren ke-

siminin «denge» unsurunu dikkate almaması ve özellikle son yıllarda işçi-işveren ilişkilerinin iyi işlememesi sonucu, hem kalkınma hızımız gerilemiş, hem de reel ücretler düşmeye devam etmiştir.

İşçi-işveren ilişkileri «denge»yi amaçlar. Haklara karşılıklı saygı şarttır. Burada iyi niyet temel kuraldır. Yine üzülerek görmekteyiz ki, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonunun son faaliyet raporunda çalışanlar «mutlu azınlık» olarak tanımlanmaktadır.

Sosyal Sigortalar Kurumu yıllık istatistiğine göre 1982 yılı ortalama günlük ücretin 542.— TL. olduğu dikkate alınırsa, bu ücretle geçimini zorlukla ve borçla sağlayanları mutlu azınlık olarak görmek, gerçekçi bir değerlendirme olamaz.

Böyle bir ekonomik politika ile ne çalışma hayatında, ne de ekonomik alanda olumlu gelişmeler beklenebilir. Oysa amaç, hem dengeli bir şekilde kalkınmak, hem de milli geliri adaletli bir şekilde herkese yansıtmak olmalıdır.

Toplu sözleşme düzeni, çalışanların yaşam düzeyini yükseltmek ve milli gelirin adaletli dağılımı için önemli bir vasıttır.

Yaptığımız bu genel değerlendirme-yi burada noktalayalım ve arka sayfada sunduğumuz araştırmadan bahsedelim:

İşkolları düzeyinde yapılan bu araştırma, ücretlerin fiyatlar karşısında değerini koruyamadığını ortaya koymaktadır.

(Nisan 1978 - Nisan 1982) dönemi-ni kapsayan bu araştırmamız ile ücret - fiyat dengesinden bahsedemediğimiz gibi, fiyat artışları işkollarını ve işyerlerini farklı oranlarda etkilemektedir.

Araştırmamızın yanlış değerlendiril-memesi amacıyla önemli bir noktayı

hatırlatmakta yarar vardır. Araştırma-mızda 1982 yılı, ücret zammı ve enflasyon oranı dikkate alınmamıştır. 1982 yılına ait enflasyon oranı, henüz belli olmamış, ancak bu oranın en az % 30 civarında olacağı yetkililerce kabul edildiği dikkate alınırsa ve YHK'nun 1982 yılına ait ücret zammı-nın bazı sözleşmelerde ortalama % 7-10 oranında olduğu hesaplanırsa, 1982 yılında da reel ücretler daha da gerilemeye devam edecektir.

Ticaret Bakanlığı verilerinden 1963 yılına kıyasla 1978 Nisan endeksi 782,8 ve 1982 Nisan endeksi de 4.961,1 olmaktadır. 1978 Nisan endeksi 100 kabul edildiğinde 1982 Nisan endeksi ise 633,8 olmaktadır.

Endekste ki bu artış, tablodan da görüleceği üzere ücretleri değişen oranlarda olumsuz yönde etkilemektedir..

Buna Göre,

YOL-İŞ Federasyonu'nun taraf olduğu Karayolları Genel Müdürlüğünde ortalama ücretler son dört yılda % 54,94 oranında gerilemiştir.

TEKGIDA-İŞ Sendikası'na ait Tekel Genel Müdürlüğü ve Et Balık Kurumu Genel Müdürlüğü işyerlerinde de ortalama ücretler, sırasıyla % 47,09 ve % 51,56 oranlarında gerilemiştir.

Makina Kimya Endüstrisi Kurumu ve Adapazarı Zirai Donatım Kurumu işyerlerinde de tablo aynıdır. Şöyleki, M.K.E. işyerlerinde ortalama ücretler % 27,34, Adapazarı Z.D.K. işyerlerinde ise %31,92 oranında gerilemiştir.

MADEN Federasyonu'nun taraf olduğu E.K.I. ve Tekel Genel Müdürlüğü işyerlerinde de ortalama ücretler sırasıyla % 138,9 ve % 47,09 oranların da gerilemiştir.

TARIM-İŞ Sendikası'na bağlı Atatürk Orman Çiftliği ve birçok işyerlerinde de durum farklı değildir. Bu işkolunda da ortalama ücretler yaklaşık olarak % 87,55 oranında gerilemiştir.

TEKSİF Sendikası'nın taraf olduğu SÜMERBANK Genel Müdürlüğünde, son dört yılda ortalama ücretler % 101,79 oranında gerileme göstermiştir.

TES-İŞ Federasyonu'na ait D.S.I. ve T.E.K. Genel Müdürlüğü işyerlerinde de ortalama ücretler, sırasıyla % 69,07 ve % 68,00 oranlarında gerilemiştir.

**NİSAN/1978-NİSAN/1982 DÖNEMİNDEKİ TOPLU İŞ
SÖZLEŞMELERİN ÜCRET-FİYAT DURUMU**

Sendikanın Adı	İşverenin Adı	(1) 1978 Yılı Ortalama Ücret	(2) 1982/Nisan Ortalama Ücret TL,	(3) 1978/Nisan- 1982/Nisan arası Fiyat Artış Endeksi	(4) Endekse göre Olmaması gereken ortalama ücret (1X3)	Ücret azalış Yüzdesi
1) YOL-İŞ Fed.	Karayolları Gn. Md. İüğü	322,—	1.317,—	633,8	2.040,83	— 54,94
2) TEKGIDA-İŞ	Tekel Gen. Md.	272,—	1.172,—	633,8	1.724,—	— 47,09
3) TEKGIDA-İŞ	Et-Balık Kurumu Gn. Md. İüğü	275,—	1.150,—	633,8	1.743,—	— 51,56
4) TÜRK METAL	M.K.E. Kurumu	180,—	896,—	633,8	1.141,—	— 27,34
5) TÜRK METAL	Adapazarı Zirai Donatım Kurumu	220,—	1.057,—	633,8	1.394,36	— 31,92
6) MADEN Fed. (X)	Ereğli Kömür İşletmeleri	360,—	955,—	633,8	2.281,68	— 138,92
7) MADEN Fed.	Tekel Genel Müdürlüğü	272,—	1.172,—	633,8	1.723,93	— 47,09
8) TARIM-İŞ	A.O.Ç. Genel Md. İüğü	232,—	784,—	633,8	1 470,41	— 87,55
9) TEKSİF	Sümerbank Genel Md. İüğü	190,—	596,65	633,8	1.204,—	— 101,79
10) TES-İŞ Fed.	D.S.İ. Gn. Md. İüğü	280,—	1.049,63	633,8	1.774,64	— 69,07
11) TES-İŞ Fed.	T.E.K. Gn. Md İüğü	275,—	1.037,50	633,8	1.743,—	— 68,00

NOT: Yukarıda sendikalara ait olan toplu iş sözleşmeleri 12.9.1980 den önce yapılmış olduğundan bunların 1980 ve 1981 yılı zamları son toplu sözleşmeleri ile saptandığından, YHK'ca verilen 1980 yılı için % 80, 1981 yılı için % 10 + 3000,— TL. ücret zammı uygulanmasına girmemişler ve ücretler en son dönem toplu iş sözleşmelerine göre dir.

(X) : Ereğli Kömür İşletmelerin edit toplu iş sözleşmesi, YHK'ca imzalanmıştır.

ANAYASA KONFERANSI

İcra ve Yönetim Kurulu Bildirisi ayakta alkışlarla kabul edildi

TÜRK-İŞ'in 8 Eylül Çarşamba günü Ankara'da Arı Sinemasında düzenlediği «Anayasa Konferansı»na 67 il'den yüzlerce sendika temsilcisi katıldı.

Konferans çalışmalarını yöneten divan (üstte), kararı ayakta alkışlayan Yönetim Kurulu (üstte) ve Danışma Meclisi Üyeleri (altta) görülüyor.

Saat 10'da saygı duruşu ve birlikte söylenen İstiklâl Marşı ile başlayan çalışmaları, Danışma Meclisi'nden bazı üyeler, üniversite öğretim görevlileri, yabancı kuruluşların Ankara'daki yöneticileri, çok sayıda basın mensubu ilgi ile izledi.

Toplantının sonunda, TÜRK-İŞ İcra ve Yönetim Kurullarının ortaklaşa hazırladığı bildiri, Başkan Vekili **Emin Kul** tarafından okundu. Bildiri, konferansa katılanların oy'una sunulduğunda, konuklar dahil, salonda bulunanların hepsi ayağa kalktılar ve «TÜRK-İŞ.. TÜRK-İŞ» sesleri ve alkışlar dakikalarca sürdü.

Danışma Meclisi üyeleri, böylesine heyecan dolu bir tablo karşısında kendilerini tutamadılar ve onlar da ayakta alkış temposuna katıldılar.

TÜRK-İŞ, haklarının kısıtlanmak ya da yok edilmek istenmesi karşısında nasıl tek bir kâlp haline geldiğini dostta düşmana böyle ilân etti.

Genel Başkan **Şevket Yılmaz**'ın yaptığı açık konuşmasında söylediği gibi, her işçinin soyadı «TÜRK-İŞ'ti, her işçinin kalbinde TÜRK-İŞ yatıyordu.

GURUR VE GÖZYAŞI

İcra ve Yönetim Kurulu bildirisi okunduğunda; sanki işaret verilmiş gibi salonu dolduran ikibine yakın kişi ayağa kalktı. Alkışlar, «TÜRK-İŞ.. TÜRK-İŞ..» diye yükselen sesler dakikalarca sürdü.

Heyecan doruk noktasına ulaşmıştı.

En soğukkanlı olanlar bile yanaklarına süzülen yaşları, silmeye çalışıyordu.

Bu yaşlar gururun gözyaşıydı.

Bu yaşlar, eğilmeyen başların gözyaşlarıydı.

Ve bu yaşlar, haklarını koruma kararlılığı içinde olanların azmini simgeleyen yaşlardı.

Birlik, beraberlik bu yaşlarla bir kez daha TÜRK-İŞ'in yüceliğinde ve gönüllerde tescil edildi.

TÜRK-İŞ
Başkan
Vekili
Emin
Kul,
İcra ve
Yönetim
Kurulları
bildirisini
okurken

Bilinmelidir ki; Türk-İş haksızlıklar karşısında eğilmeyecektir

YAŞLI DÜNYAMIZDAKİ TARİHİ GELİŞMELER VE YAŞANILAN DENEYLER İŞÇİLERİN, ÇALIŞANLARIN HER HAL VE ŞARTTA ÇIKIŞ YOLUNU EN ŞEREFLİ BİÇİMDE BULDUKLARININ OLAYLARI VE BELGELERİYLE DOLUDUR.

TÜRK-İŞ tarafından 8 Eylül 1982 Çarşamba günü Arı Sinemasında düzenlenen «Anayasa Konferansı»na, 67 ilden gelen TÜRK-İŞ'e bağlı teşkilatların temsilcileri tarafından ayakta alkışlanarak oybirliği ile kabul edilen bildirinin tam metni aşağıdadır:

«Yüzbinlerce Türk İşçisini çatısı altında teşkilatlandıran TÜRK-İŞ Konfederasyonu 8 Eylül 1982 Çarşamba günü yurdun dört bir yanından Ankara'ya gelen bağlı kuruluşlarının temsilcisi işçilere Anayasa Tasarısının Danışma Meclisindeki müzakereleri ve eleştirileri bütün açıklığı ile anlatarak bilgi vermiştir.

TÜM ÇALIŞANLARIN KAYGILARI :

Yalnızca üyelerinin değil, Türk Milletinin ve tüm çalışan kesimlerin sorunlarının sorumluluğunu yüreğinde duyan TÜRK-İŞ ve bağlı teşkilatı, yeni Anayasa'nın oluşturulması aşamasında konuya işçi haklarıyla sınırlı olarak bakmadığını özellikle belirtmeyi, Milletin ve ülkenin geleceği, barışı ve refahı açısından kaygılarını bu toplantı sonucu tüm teşkilatının temsilcileriyle birlikte bir kez daha kamuoyuna açıklamayı görev saymaktadır.

Büyük Atatürk'ün hedeflediği çağdaş, güçlü, yurdda ve cihanda barış birliğinde gören bir Türkiye'nin meydana getirilmesi ve bu yolda geliştirilmesi temel amacına inanan TÜRK-İŞ, oluşturma aşamasında olan Anayasa Tasarısının, bu amacı gerçekleştirebilecek bir belge niteliğini taşımadığını tesbit ettiği içindir ki, eleştirilerini açıkça, sakınmadan, tarihe karşı kesin bir sorumlulukla sürdürmektedir ve sürecektir.

Türk Milletinin önüne konan Anayasa Tasarısı ve bu Tasarı üzerinde Danışma Meclisi aşamasındaki gelişmeler, Türk Milletinin siyasal rejim tercihi olan çoğulcu özgürlükçü demokrasiyi sağlamaktan kesinlikle uzaktır.

Siyasal açıdan olduğu kadar ekonomik açıdan da Anayasa Tasarısı tüm çalışanların, işçilerin hak ve özgürlüklerini ortadan kaldıracak, Türkiye'de bir kısım sermayedarların ekonomik iktidara da, siyasal iktidara da

egemen olacağı bir sistemi geçerli kılabacak unsurlar taşımaktadır.

Bu Anayasa Tasarısının aynen gerçekleşmesi halinde çalışanların temel hak ve özgürlüklerini kaybetmeleri yanında, kamu özgürlükleri, kişi hak ve özgürlükleri özü dahi korunamaz biçimde kısıtlanmış olacak, demokrasi ancak salt seçimden seçime oy verme kalıbında biçimsel bir görünümde işleyecektir.

ÜLKEMİZİN SORUNLARI DAHA DA AĞIRLAŞACAKTIR?

Bu Tasarı aynen gerçekleştiği takdirde, içinde yaşadığımız şartlarda giderek bozulan istihdam, üretim, yatırım ve gelir bölüşümü dengesizliği artarak sürecektir, bu bozuk temel üzerine oturtulan Tasarı mevcut niteliğiyle ülkemizin bu alandaki sorunlarını daha da ağırlaştıracaktır.

Türkiye, sanayileşmesini demokratik rejim içinde gerçekleştirmeye kararında olan bir ülkedir.

Tarihi gerçeklerden ve yaşanan deneylerden görülen odur ki, sanayileşme yolunda olan hür ülkelerde toplumsal çıkar çelişkileri ekonomik ve sosyal hayatı bütünüyle etkilemiştir.

Sosyal ve ekonomik hayatta ortaya çıkan çıkar çelişkilerini barışa vardırıp, dengelemede özgürlükçü demokratik sistemin başlıca aracı serbest pazarlık ve grev hakkına dayalı özgür sendikadır. Bunun yerine, Uluslararası kurallara dahi aykırı bir yaklaşımla, geçici bir dönemin organı oldu-

bu kamuoyuna açıklanan YHK'nu Anayasa'da kurumlaştırmak ve 30 yıl öncesinin uygulaması olan mecburi tahkimle çalışma barışının kurulabileceğini sanmak, ürkütücü sonuçlar davet eden bir yanılgıdır. Çalışanların yasalardan doğan hakları yanı sıra, toplu sözleşme ve grev sistemini işlemez hale getirip, özgürlükleri kullanılamaz biçimde yok etmekle sosyal huzurun, ekonomik ve siyasal dengenin kurulabileceği düşünülemez.

ANAYASA TASARISI HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ NE HALE GETİRMİŞTİR :

Dünyadaki olumsuz ekonomik ve siyasal gelişmeler karşısında ve özellikle ülkemizin stratejik konumu açısından devletimizin, milletimizin varlığına yönelebilecek tehlikeler ancak yurdumuz içinde kesin barış ve ekonomik güçlenme sağlanarak göğüslenebilir.

Hak ve özgürlükleri kullanılamaz hale getiren Anayasa Tasarısı ise, ekmek, barış ve özgürlük getirmemesi yanında, yeterli üretimi ve adil paylaşımı sağlayacak bir gelişmeyi de bütünüyle engellemektedir.

TÜRK-İŞ'in önemli kaygılarından biri de bu noktadadır.

Ülkemizin ve Milletimizin, sanayi ülkelerinin en az yüz yıl geride bıraktıkları türden huzursuzluk, güvensizlik ve kargaşalara sürüklenmesine «dur»

demek her yurddaşımızın kaçınılmaz görevidir.

Anayasa Tasarısıyla öngörülen düzenin temelsiz, tarihi gelişme ve deneylere ters düşen gerekçelerin arkasına saklanılarak savunulmasıyla gerçeklerin tüm çalışanlardan gizlenebileceğini sanmak, ülkemizin sosyal, ekonomik ve siyasal huzurunu sağlamaktan uzak bir düzenlemenin tepkiye yol açmayacağını düşünmek haldir.

Yaşlı dünyamızdaki tarihi gelişmeler ve yaşanan deneyler işçilerin, çalışanların her hal ve şartta çıkış yolunu en şerefli biçimde bulduklarının olayları ve belgeleriyle doludur.

ÜLKEMİZİN YENİ DENEYLERLE KAYBEDECEK ZAMANI YOKTUR :

Ülkemizin bu alanda yeni deneylerle kaybedecek zamanı ve Milletimizin yeni acılara katlanmaya takati yoktur.

Yapılan düzenlemeler özgürlükçü demokratik rejimin gerektirdiği araçlarla kurulacak sosyal, ekonomik, siyasal barışın gerçekleştirilmesi yerine, çıkış yolu olarak çalışanları sadece acımasız bir siyasal mücadeleye başvurmak tercihi ile karşı karşıya bırakmaktadır. Böylesine bir mücadeleyi ekonomik güçsüzlükleri ve özgürlüklerinin sınırlandırılması nedeniyle çalışanların yapamayacaklarını düşleyerek

bu Anayasa Tasarısıyla çıkarlarını korumayı amaçlayanlar kesinlikle yanılacaklardır. Türk İşçi Hareketinin deney birikimi bu yanılgıyı ispatlayacak siyasal girişimlere hazırdır.

Cumhuriyetin ve demokrasinin yılmaz savunucusu Türk işçileri, Türk milletinden aldığı güçle temel hak ve özgürlüklerden, özgür sendikacılıktan, işçi haklarından asla fedakârlık etmeyecektir.

TÜRK-İŞ, sosyal hukuk devleti ilkelerinin temel hak ve özgürlüklerin tüm gerekleri ve kurallarıyla yaşatılmasının geçmişte olduğu gibi, halde ve gelecekte takipçisi ve koruyucusu olacaktır.

TÜRK-İŞ HAKSIZLIKLAR KARŞISINDA EĞİLMEYECEKTİR :

Açık bir gerçektir ki, tarihi gelişmenin yaşanmış deneylerinin sonuçlarına ve sosyal hayatın barış içinde gelişmesine ters düşen her düzenleme, uygulamaya konulduğu andan itibaren değiştirilmeye doğal olarak mahkûm ve kalıcı olmaktan yoksundur.

TÜRK-İŞ, Anayasanın, Türk Milletinin siyasal rejim tercihini tam olarak yansıtan, her alanda barışı ve gelişmeyi sağlayacak kalıcı bir eser olmasını istemektedir.

TÜRK-İŞ, Türk Milletinin ve üyelerinin sağduyusuna, milli egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ilkesine yürekten inanan, Milletinin hizmetinde sorumlu bir kuruluş olarak bu yöndeki uyarılarına devam etmek kararındadır.

Bilinmelidir ki, TÜRK-İŞ haksızlıklar karşısında eğilmeyecektir.

TÜRK-İŞ, şartlar ne olursa olsun, varlığını cefakâr Türk işçilerinden ve yüce Türk Milletinden aldığı güçle sürdürecektir.

TÜRK-İŞ; Ekmek, Barış, Özgürlük ve güçlü bir Türkiye, mutlu bir Türk Milleti ülküsüne ulaşılması yolunda her türlü çileyi göğüsleyerek geleceğe doğru inançlarını gerçekleştirmek azmiyle yürüyeceğini tüm teşkilâtının temsilcileriyle birlikte kamuoyuna açıklamayı tarihi bir görev sayar.»

«Anayasa Konferansı» Yönetim Kurulu Üyelerinin tamamı tarafından izlendi. Yukarıdaki fotoğrafta üyelere bir kısmı görülüyor.

Konferans Notları

- TÜRK-İŞ'in düzenlediği «Anayasa» konulu konferansa, yurdun dört köşesinden yüzlerce temsilci katıldı. Toplantının açış konuşmasını yapan Genel Başkan **Şevket Yılmaz**'ın konuşması sık sık alkışlarla kesildi. En fazla alkışı toplayan cümle; hakların korunamaması halinde Türk-İŞ'in başka sahada mücadele vereceğini açıklayan ve «**Kravatları çıkarır atar, tulum sırtımızda, 67 il'de yalnız siyaset yaparız**» sözleriyle noktalanıyordu.

- Salonda en fazla ilgi gören dövizlerden biri, **Türk-İŞ'in eski Genel Başkanlarından rahmetli Seyfi Demirsoy'un** sözlerinden oluşmuştu. «Sendikacılık çileli meslektir, ideali olanların işidir»

Döviz okuyanlar, yeni Anayasa Tasarısı karşısında sendikacıların çilesini düşündüler. Demirsoy bu sözleri sanki bugün için söylemişti.

- «Anayasa Konferansı»nı Danışma Meclisi üyelerinden **Kamer Genç, Feridun Güray, Vahap Güvenç, Feridun Şakir Ögünç, Mustafa Alpdündar, İmren Aykut, Enis Muratoğlu, Güngör Çakmakçı, Necdet Gebeloğlu ve Ali Nejat Alpat** izlediler. **Beşir Hamitoğulları** ise bir mektup göndererek, işleri nedeniyle toplantıya katılamadığından üzüntü duyduğunu bildirdi.

ILO Türkiye temsilcisi Bruce Mac Donald, ABD Çalışma Ataşesi Wilyam Mar da izleyiciler arasındaydı.

- Konuşma kürsüsü oldukça yüksekti. **Türk-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Kaya Özdemir, Anayasa Tasarısı ile işçilerin neler kayb ettiklerini anlatırken, salonun ön sırasında oturan Danışma Meclisi üyelerinden biri, yanındaki arkadaşına fısıltı halinde şunları söylüyordu:** «Sayın Özdemir'i göremiyorum amma, sesini duyabiliyorum. Konuşma kürsüsü **Şevket bey'e** göre yaptırılmış herhalde»

Yılmaz "Kravat tulum yalnız

Bu Anayasa sadece iktisadi egemenliği a

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ) tarafından düzenlenen «**Anayasa Konferansı**», saygı duruşu ve istiklâl Marşının birlikte söylenmesinden sonra Genel Başkan **Şevket Yılmaz**'ın açış konuşmasıyla çalışmalarını sürdürdü.

Şevket Yılmaz, bu toplantının Anayasa Tasarısı ile ortaya çıkan durumun değerlendirilmesi, TÜRK-İŞ'in bu alanda yaptığı çalışmaların anlatılması ve Anayasa'nın Türk toplumunun özlem ve ihtiyaçlarına uygun hale getirilebilmesine katkıda bulunmak düşüncesiyle düzenlendiğini belirtti.

Yılmaz, sendikacılığın bir «**Temsil**» ödevi olduğunu, bunu layıkıyla yapmak istediklerini, buna imkân kaimadığı takdirde, hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi için bir başka alanda görevlerini yapacaklarını belirterek: «**Kravat arı çıkarır atar, tulum sırtımızda, 67 il'de yalnızca siyaset yaparız**» dedi.

z: İktidarı çıkarır atar, sırtımızda 67 il'de siyaset yaparız..

Tasarısı ile bir avuç sermayedarın İktidara değil, siyasal iktidara da amaçlanıyor

Şevket Yılmaz konuşmasın-
da şunları söyledi:

«Değerli Yöneticiler,

Sayın Konuklar

Basınıımızın Saygıdeğer Temsilcile-
ri.

Anayasa Tasarısı ile ortaya çıkan
durumun değerlendirmesini yapmak,
işçilere, sizlere TÜRK-İŞ'in bu alan-
daki çalışmalarını anlatmak ve yeni
Anayasanın Türk Toplumunun özlem
ve ihtiyaçlarına uygun hale getirilebil-
mesine katkıda bulunmak düşünce-
siyle, düzenlediğimiz bu toplantıyı
açıyorum.

Bu toplantının önemli bir özelliği
vardır...

Kısacık bir ömrü yaşanabilir hale
sokmak için gecesini gündüzüne ka-
tan, horlanmaya, ezilmeye, sömürül-
meye, itilip kakılmaya tüm benliği ile
karşı çıkan,

Kısacası, insanı insan yapan değer-
leri korumaya çalışan dava arkadaş-
larım, işçi liderleri buradalar...

TÜRK-İŞ Örgütünün sekiz yüzü aş-
kın merkezinden...

67 İlimizden sadece ikişer temsilci
olarak,

Ankara'ya, TÜRK-İŞ'e geldiler...

Buradan da, kendilerinden haber
bekleyenlere gidecekler...

Anayasa Tasarısını...

Bu Tasarının Türk toplumunun öz-
lemlerine ve ihtiyaçlarına uygun hale
getirilebilmesi için yapılması gereken-
leri...

Türk İşçisinin katkısını anlatacak-
lar...

Değerli Arkadaşlarım,

Kravatlarınıza bakıyorum... Evet
doğru. Kitleleri en yaraşır biçimde tem-
sil edebilmede... Kitlelerin dertlerini
sorunlarını çözebilmede bu görünüm
içinde olmak gerekiyor...

Ama ben kravatları değil... Sırtınız-
da tulumlarınızı görüyorum... Sadece
burada değil, her yerde, sırtında tulu-
mu, bekleyen insanları görüyorum...

Haklarına, özgürlüklerine saygı bek-
leyen...

Demokrasiyi olması gerektiği şekil-
de isteyen insanlar görüyoruz...

Kravatın cehaletle suçlanmayı önle-
yememiş olmasına sakın aldırma-
yın! Nasırlı eller kravat bağlamada maha-
retli olamayabilir.. Yegane mahareti
kravat bağlamak olanlara tulum giydi-
rilseydi, ne olurdu, onu düşünün...
Herkes düşünsün...

Gelsinler... Üretimi arttırsınlar.. Tez-
gah Başında...

Yüzlerce metre yerin altında... Top-
rakta... Denizde... Türkiye'yi kalkındır-
sınlar... Ekmek üretsinler.. Uzağa git-
meye ne gerek! Gelsinler kravatlarını
yapsınlar...

İşçi ile Sendikası arasına girmeye
kimse kalkmasın... Bu, kimseye yarar
sağlamaz... Biz aynı çarkın insanları-

yız... O çarkın içinde öğütülmemek
için insanın kravat takması yetmez..
Tulum da giymiş olmalıdır!

Kimi aldatıyorlar?

İşçinin sendikasıdan başka nesi
var?

Bir nokta daha var... Atatürkçülükte
bizlerle kimse yarışmasın...

Biz Atatürk'ü resimde değil, hayat-
ta yaşatan insanlarız...

O'nun gösterdiği hedefe doğru, Tür-
kiye'yi omuzlamış, götüren insanla-
rız...

Değerli İşçiler,

Anayasa Tasarısı ile Türk işçilerine
haksızlık yapılmıştır...

Anayasa Tasarısı ile, Devlet Baba,
fukarayı korumakla ödevli, Sosyal
Devlet olmaktan çıkarılmıştır...

Anayasa Tasarısı ile, işçi hak ve
özgürlükleri,

Bunların kullanılmasına imkan ve-
recek olan kamu özgürlükleri kökün-
den budanmaya kalkışılmıştır... Bu
budama, memlekete ve millete zarar
verir, yarar getirmez... Ben bu kadar
söylüyorum...

Değerli Arkadaşlarım,

Anayasa Tasarısı 17 Temmuz günü
açıklandı... Yaklaşık iki aydır sürekl
çalışıyoruz. Anayasa'daki yanlış gidi-
şe, her vesile ile «DUR» diyoruz... Bu
Anayasa Tasarısı ile, ne gelecek gü-
venli, ne de demokrasi sağlıklı ola-
bilir.

Dinlemez... Anlamaz görünüyorlar!

Tek Başına mı hareket ediyoruz? Hayır... Garip ama, ne kadar «Cahil» varsa, hepsi aynı gözlemlerde birleşiyor: «Bu yaklaşımla demokrasi sağlıklı olmaz geleceğe güvenle bakılamaz» diyorlar...

Neden böyle diyorlar? Neden böyle ediyoruz? Sebebi Ortada: Bu Anayasa Tasarısı ile bir avuç sermayedarın sadece iktisadi iktidara değil, siyasal iktidara da egemen olması amaçlanıyor...

Açıklamalar.. Başvurular.. Yayınlar... ve şimdi bekliyoruz...

Son sözün ihtiyaçlara uygun, haklara, özgürlüklere, insanlara değer verir olmasını bekliyoruz...

Bunca yanlışlığın düzeltileceği umudunu henüz yitirmedik! Sadece kendi adımıza mı? Asla... Türk Ulusunun tümü adına... Devletimizin yarınları adına... Demokrasi adına... Özgürlük adına hataların düzeltilmesini bekliyoruz...

Değerli Arkadaşlarım, Huzurunuzda bilim çevrelerine, özellikle Türk basınına şükranlarımı sunuyorum... Yarınları huzurlu, güvenli, demokrasiyi sağlıklı yapabilmek için gösterilen çaba olağanüstüdür...

TRT'ye aldım... TRT'deki Basın mensubu ne yapsın!

Evet acıdır... Ama TRT'deki haksızlığı herkes görüyor, O'na kimse inanmıyor.

Değerli Yöneticiler, Biz «Hür» Sendikacılık akımının temsilcileriyiz. Temel ödevimiz. İşçilerin ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmektir. Biz «Ekmek», yani herkes için ekonomik güvenlik ve sosyal adalet istiyoruz... Yani herkes için adaletli ve insanlık haysiyeti ile bağdaşan bir yaşama ortamı arıyoruz...

Ekonomik ve siyasal demokrasi vasıtasıyla «Hürriyet» istiyoruz... Bu çerçevede diyalogçuyuz...

Bu çerçevede yasalara daima saygılı olduk... Gene oluruz! Sorunları, dogmaların katı kalıpları içinde değil, diyalogla, akılcılıkla çözmeye çalıştık... Gene çalışırız! Yurt çıkarları ile işçi çıkarlarını daima bir bütün olarak gördük... Gene görürüz... Yeter ki, haksızlık yapılmaması Yeter ki, haklarımıza, özgürlüklerimize saygılı olun...

İşçinin hakkı, işçinin özgürlüğü belgidir... Bunun takipçisi olacağımız bilimlidir... Ve bunlara saygı göster-

Türk-İş'in düzenlediği «Anayasa Konferansı» bazı Danışma Meclisi üyeleri tarafından da ilgiyle izlendi

Konferans, 67 il'den gelen temsilciler dışında kalabalık bir konuk topluluğu tarafından da izlendi

rilmesini istemek de, beklemek de meşrudur...

Değerli arkadaşlar,

Sendikacılık son tahlilde bir «Temsil» ödevidir... Bunu layıkıyla yapmak istiyoruz.. Buna imkan kalmaz ise, hak ve özgürlükleri koruma ve geliştirme ödevini bir başka alanda yaparız...

Kravatları çıkarır atar, tulum sırtımızda, 67 ilde yalnızca siyaset yaparız.

Demokrasi çoğunluk rejimidir...

Türkiye'yi üç beş sermayedar mı, yoksa halkın çoğunluğu mu idare eder, o zaman bunu herkes görür...

Sizden haber bekleyenlere şunu söyleyiniz: Nüfus kağıtlarınız gibi, soyadlarınız da aynıdır...

Soyadımız «TÜRK-İŞ»tir...

Tüm Türk işçisinin soyadı «TÜRK-İŞ»tir...

Yörelerinizde işçiye bunu anlatın... Allah doğruların yardımcısıdır... Hepinize saygılar sunuyor, başarılar diliyorum...

Özdemir:
"İşverenler, yıllardır
sivil hükümetlere
kabul ettiremedikleri
isteklerini
Anayasa Komisyonu'na
kabul ettirmişlerdir,,

"Anayasa Tasarısı'nda sınırlama kural, özgürlük ise istisna olmuştur,,

Türk-İş'in 8 Eylül tarihinde Ankara Arı Sinemasında düzenlediği «Anayasa Konferansı»nda konuşan Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri Kaya Özdemir; Anayasa Tasarısının açıklanmasından sonra Türk-İş'in yaptığı çalışmaları

anlatmış, «İşverenler, yıllardır sivil hükümetlere kabul ettiremedikleri isteklerini Anayasa Komisyonu ve Danışma Meclisi'ne kabul ettirmişlerdir» demiştir

Kaya Özdemir, Anayasa tasarısında

sınırlamanın kural, özgürlüklerin ise istisna haline geldiğini de sözlerine eklemiştir.

Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri Kaya Özdemir; 17 Temmuz tarihinde Anayasa Tasarısı'nın açıklanmasından sonra Türk-İş'in üç broşür yayınladığını, bunların Danışma Meclisi üyelerinin adreslerine gönderildiğini belirtmiş ve konuşmasını şöyle sürdürmüştür :

«Anayasa Tasarısı'nın baştan başa işveren istekleri doğrultusunda hazırlandığı, karşılaştırmalı olarak «İşte İspatı!» adlı broşürümüzle ortaya konulmuştur. Tetkik edenler görürler ki; İşveren Konfederasyonu TİSK'in öteden beri gayret sarfettiği, yazılı metinler halinde hükümetlere sunduğu, fakat gerçekleştiremediği metinler, bu defa Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu eliyle gerçekleştirilmiştir. Şayanı hayret olan taraf da budur.»

Özdemir, bu tasarı ile sendikasız bir demokrasi istendiğine işaret ederek şunları söylemiştir :

«İşçisiz sendika, güçsüz bir işçi kuruluştur arzulanmaktadır. Yıllar önce gerçek demokrasiye geçilmeden, Anayasa'da işçi hakları teminat altına alınmadan önceki duruma dönüşmektedir. Sağlanan bazı haklar yok farzedilmiştir. İşçi ve memurların hafta tatili, yıllık ücretli izinleri ellerinden alınmıştır. Oysa; kazanılmış haklardan geri dönmeyeceği vaadi sürekli olarak öne sürülmektedir. Yine tasarı ile neler götürülmektedir, bir de ona bakalım.

«Tasarıda sınırlama kural, özgürlük ise istisna olmuştur. Tasarıyla çalışanların hak ve özgürlükleri temelden budanmaktadır. Çoğulcu özgürlükçü demokrasinin temel kaynağı sendika özgürlüğüdür. Bu tasarı ile serbest pazarlık hakkı ortadan kaldırılmaktadır. Grev hakkı sadece kâğıt üzerinde kalmaktadır. Seidikalar, her faaliyetlerinde «siyaset yapıyorlar» şeklinde suçlanacakları bir çember içine kalmaya çalışılmaktadır. Siyaset sanatı sadece işverenlerin imtiyazına terk'edilmiş bir sanat oldu.»

Kaya Özdemir, Check-Off konusunda kasıtlı olarak tartışma yaratıldığını bu konuda sendikaların göstereceği tepkinin istismarının kolay olduğunu da hatırlatmış ve şöyle devam etmiştir :

«Tasarı ile sendikaların idari bir kararla kapatılabileceği bir düzen öngö-

rılmaktadır. Bir bölgede kaymakam yoksa ya da izinliyse, tahrirat kâtibî vekalet ediyorsa, send.kayı kapatabilecektir. Ayrıca, dünyanın hiçbir yerinde görülmeyen acımasız bir saldırı silâhı olan Lokavt Anayasa'da yer almıştır. Hiçbir ülkede bu hak Anayasal bir hak olmamıştır.»

Özdemir, asgari ücretin işkollarından başlayıp, ulusal düzeyde tesbitine kadar getirildiğini, Tasarı'nın 62. maddesi ile bölgelere ve işkollarına göre asgari ücret getirildiğine işaret etmiş bunun, büyük haksızlıklara ve çalışanlar arasında sosyal dengesizliklere sebep olacağını belirtmiştir,

Kaya Özdemir, Anayasa Komisyonu sözcüsünün Danışma Meclisindeki konuşmalarını da cevaplandırmış ve «Hepimizin şenesinde iman bir, bu yürek birliği çarpacak. Biz bir oldukça sesimize kulak verenler çıkacak» diyerek sözlerini bitirmiştir.

Anayasa Konferansı:
Saygı duruşu ve
İstiklâl Marşı ile başladı.

Konferans katılanların büyük ilgisini topladı.

Salonda bulunanlar tek bir kâlp halindeydiler.

TÜRK-İŞ'in 30. Yıl Beyannamesinden

TÜRK-İŞ, Cumhuriyetin ve demokrasinin savunucusudur.

TÜRK-İŞ, özgürlükçü, çoğulcu demokrasiye ve sosyal hukuk devleti ilkelerine dayalı bir Anayasadan yanadır. Türk ulusuna yaraşır böyle bir anayasanın gerçekleştirilmesinin bilinçli, kararlı ve vakur beklentisi içindedir. TÜRK-İŞ Türk ulusuna yaraşır, çağdaş demokratik bir Anayasal düzenin kurulması ve korunmasında hazır ve karardır.

TÜRK-İŞ, tüzüğünde yer alan 24 ilkesinin doğrultusunda sahip çıkacağı Anayasal düzenin, sosyal hukuk devleti ilkelerinin, temel hak ve özgürlüklerin tüm gerekleri ve kuralları ile yaşatılmasının takipçisi ve koruyucusu olacaktır.»

ADALET MÜLKÜN TEMELİDİR

K. Atılgan

**TOPLU SÖZLEŞMENİN ÇAĞRI
TARİHİNDE SENDİKA ÜYESİ
OLAN, İMZADAN ÖNCE
AYRILAN İŞÇİ SÖZLEŞME
HAKLARINDAN YARARLANAMAZ**

YARGITAY DOKUZUNCU
HUKUK DAİRESİ

E. 1981/14147
K. 1982/618
T. 27.1.1982

ÖZET: Toplu sözleşme çağrısının yapıldığı tarihte sendika üyesi olan, ancak imza tarihinden önce sendikadan istifaa ayrılan işçi, sözleşmenin öngördüğü haklardan yararlanamaz.

DAVA: Davacı, ücret zammından doğan alacağının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR: Bir işçinin TSGLK.nun 6/1 maddesinden yararlanabilmesi için toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında o toplu iş sözleşmesinde taraf olan işçi kuruluşunun mensubu bulunması gerekir.

Bir toplu iş sözleşmesinin yapılması ise, çağrı tarihi ile imza tarihi arasındaki süreyi kapsar. Sadece çağrı tarihinde sendika mensubu olmak, bu maddeden yararlanma hakkı vermez.

Olayda davacı, çağrı tarihinde, toplu iş sözleşmesini yapan sendikanın üyesi ise de, imzalanmasından önce bu sendikadan istifa suretiyle ayrılmıştır.

O halde, davacı sırf çağrı tarihindeki üyeliğine dayanarak 275 sayılı Kanunun 6/1 maddesinden yararlanamayacağına göre, davanın reddi gerekirken, aksine düşünce ile kabulü isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen sebepten davalı yararına, BOZULMASINA, 27.1.1982 gününde oybirliği ile karar verildi.

**SENDİKA ÜYESİ DİYE
HİZMET AKDİ KÖTÜYE
KULLANILAN İŞÇİYE
KÖTÜNİYET TAZMİNATI
ÖDENİR**

YARGITAY DOKUZUNCU
HUKUK DAİRESİ

E. 1982/564
K. 1982/573
T. 26.1.1982

ÖZET: Sendikaya üye olduğu gerekçe siyle işçinin hizmet akdini fesheden işveren yalnız kötüniyet tazminatı ödemekle yükümlü tutulmalıdır. Çünkü sendikaya giriş «sendikal faaliyet» kapsamından sayılmaz.

DAVA: Davacı, ihbar tazminatı, sendikal tazminat ve 20 günlük ücret alacağının ödetilmesine karar vermesini istemiştir.

Mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmekle dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü :

KARAR: 1.) Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2.) İşçinin sendikaya üye olması nedeniyle iş akdinin feshi, sendikal faaliyet niteliğini taşımaz. Davada sendikal faaliyeti gösterir ayrıca somut olaylar ortaya konulup yeterince isbat edilmiş de değildir. Anılan husus sadece 1475 sayılı İş Kanunu'nun 13. maddesinin sonndan bir önceki fıkrasında öngörülen kötüniyet tazminatı hüküm altına alındığına göre, ayrıca 274 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 19. maddesindeki bir yıllık tazminata karar verilmiş olması isabetsiz olup, bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen sebepten davalı yararına BOZULMASINA, 26.1.1982 gününde oybirliği ile karar verildi.

ANAYASA TASARISI VE TÜKENMEYEN UMUT

Anayasa Tasarısının Danışma Meclisindeki müzakereleri tamamlanmış bulunmaktadır. Bu müzakerelerde özellikle çalışma hayatı ile ilgili maddelerin düzeltilmesi yolundaki bitmek tükenmek bilmeyen çabalar sonuç vermemiş, Danışma Meclisinde kendi görüşleri istikametinde klikleşen bir gurup bu düzeltmeye fırsat tanımamıştır. Kaygılar, üzüntüler ve gelecek için endişeler devam edecektir. TÜRK-İŞ Yöneticileri olarak başta Genel Başkanımız olmak üzere bizim, basında düzenlenen toplantılarda hatta Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu Üyeleri ile yaptığımız görüşmelerde açık yüreklilikle belirttiğimiz endişelere, kaygılara Danışma Meclisi-

nin büyükçe bir gurubu kulaklarını tıkamış bulunmaktadır.

Yeni Anayasa Tasarısının bu haliyle sağlıklı bir demokrasiye imkan tanıyacağı, çalışma barışını tehlikeye sokacağı ve giderek ülke ekonomisini zedeleyeceği yolundaki endişe, kaygı ve üzüntülerin kaynağını bizzat Danışma Meclisindeki üyelerin tutum ve davranışı teşkil etmektedir. Tarih önünde, yurdumuzdaki çalışanların büyük bir kesimini temsil eden TÜRK-İŞ yetkilileri bu muhterem zatlara sorumluluklarını hatırlatmış, Anayasa'nın bir inatlaşma ve zıtlaşma ile sorunlara çözüm getiremeyeceğini Türkiye'nin içinde bulunduğu olağanüstü şartların zıtlaşma yerine uzlaşmayı gerektirdiğini ısrarla hatırlatmıştır.

Buna rağmen, Danışma Meclisinin Anayasa konusundaki tutumu özellikle işçilere karşı, sendikacılara karşı davranışı kesinlikle ortaya çıkmıştır. Anayasa için umut tükenmiş midir? Şimdi bu sorunun cevabı, daha da büyük önem taşımaktadır. Türk milletini uçurumun kenarına gelmişken basiretle ve ehliyetle kurtaran, kardeş kavgasını önleyen, terörü etkisiz hale getiren Milli Güvenlik Konseyi ve Ordumuzun değerli Komutanları bu Anayasa tasarısı ü-

zerinde son sözü söyleyecek ve milletin onayına sunulacak hale getirecektir. İşte bu noktada umut devam etmektedir. Gözler şimdi Milli Güvenlik Konseyine dönmüştür. Sağlıklı bir demokrasi ve özellikle çalışma barışı için Milli Güvenlik Konseyinin yapacağı düzenlemeler büyük önem taşımaktadır. Uzun yıllarını sorumlu Türk sendikacılığına ve Türk işçilerine adanmış bir kişi olarak Milli Güvenlik Konseyinden umutla bazı düzenlemelerin yapılmasını bekliyorum ve inanıyorum ki, Milli Güvenlik Konseyi, milletin aziz ve vatanperver Türk işçilerinin sesine kulak verecek ve özellikle 9, 10 madde civarındaki itirazları ciddi bir biçimde değerlendirecektir.

Türk milletinin Ulu Önder ATATÜRK'ün gösterdiği hedefe hızla yürümesini sağlayacak yollardan birisi, hür sendikacılığı etkin hale getirmektir. Sendikacıları suskun, kırgın ve küskün bir toplumda barış ve huzurun uzun süre devam edeceği beklenemez. Hür sendikacılık, çoğulcu demokrasinin en az siyasi partiler kadar önemli kuruluşlarıdır. Sendikacılık hayatında da kendi kişi ve kimliğini bilmeyenler topluma yaptığı hizmetin değerini kavrayamayanlar, hatta bu ulvi mesleği suistimal edenler çıkarabilir. Kitlenin menfaatini kişisel çıkarları uğruna feda edenler her toplumda olduğu gibi bizim

toplumumuzda da bulunabilir. Kötü emsalleri yüzünden iyileri cezalandırmak, ya da kişiler yüzünden kuruluşları işlemez hale getirmek bana göre yanlıgıların en büyüğü olur.

lumda barış ve huzurun özellik- le çalışma barışının egemen kı- lındığı dönemler serbest pazar- lığın toplu iş sözleşmelerinin ve hatta grevlerin olduğu dö- nemlerdir.

mı hesapla atmasını bilenler, yine iddia ediyorum ki, sorumlu sendikacılarıdır. Uykusuz gecele- rinin bitmek tükenmek bilme- yen ıstıraplarının kaynağında is- ter ferde olsun, ister topluma olsun yapılan haksızlık yatar.

Şurası unutulmamalıdır ki, bizim gibi düşünenler, sendikacılığın çileli bir meslek olduğunu ideali olanla- rın hiç bir zaman hatırlarından çıkarmazlar. Geçmişlerini, ge- leceklerine kefil olarak göster- me hasletinden uzaklaşamaz- lar. Sorumlu sendikacılar ön- ce devlet, önce vatan ve millet diyen insanlardır. Onların kutsal bildiği değerler yüce Türk mil- letinin kutsal bildiği değerler- dir.

12 Eylül öncesi dönem- lere baktığımız za- man, son bir-iki yılı hariç tutacak olursak, 12 Eylül'e kadar 17 yıllık dönemde bu ifa- denin doğruluğu yapılan bir cid- di araştırma sonucu kesinlikle ortaya çıkmaktadır. Sorumlu sendikacılar, enflasyonun yalnız toplum için değil çalışanlar için de en büyük belalardan birisi olduğunu kabul ederler. Enflas- yonu körükleyici davranışlardan kaçınmak için hassas dengeyi kurmasını bilirler.

Devleti yönetenleri yürek- lice ve haklıca çıkan seslere kulak tıkamaları mümkün değildir. Çünkü devleti yönetenler de hem vicdani hem de tarihi sorumluluk taşırlar. Milli Güvenlik Konseyinin üye- rinde toplanan umutda bana göre bu duygu yatmaktadır.

Sorumlu sendikacılar, hür sendikacılık idealini ken- dileri için rehber edinen- ler devleti tahribe yönelmezler. İşyerlerini, ekmek kapılarını tahrip etmezler. Bunun için de uzlaşmacıdırlar. Her toplu iş sözleşmesinin imzalanmasını serbest pazarlık sonucu bir toplu sözleşmenin imza aşamasına gelmesini bir bayram sevinci i- çinde karşılamışlar. Onların uy- guladıkları grevlerde ideolojik kasıt yoktur, ekonomik hak ve çıkar duygusu vardır. Ünlü bir iş amadının da söylediği gibi, milli gelirimizin en çok arttığı reel ücretlerin yükseldiği, ufak tefek arızalarına rağmen top-

Ekonomi politikalarını isa- betle tesbit ve teşhis yal- nız hükümet edenlerin değil, sorumlu sendikacıların da önde gelen görevidir. Sorum- lu sendikacılar sorumsuzluğa prim vermezler. Bunun için de testiye kıranla dolduranın bir tutulmasını içlerine sindiremezler. Eğer böyle bir davranış ortaya çıkarsa bunu hem kendilerine hem de temsil ettikleri topluma haksızlık olarak kabul ederler. Haksızlıkların önünde eğilme- mek, sorumlu sendikacıların hak bildiği bir davranıştır. Hak- sızlıklarla mücadelede ölçüyü kaçırmayanlar, attığı her adı-

Milli Güvenlik Konseyi i- çin TÜRK-İŞ Yönetimi- nin çalışanlarla ilgili A- nayasa Tasarısının maddelerini düzenleyeceği umudu bu sorum- luluk duygusunda aramak gere- kir. Danışma Meclisi artık Ana- yasa Tasarısı bakımından hata- sıyla sevabıyla tarihe karışmış- tır. Şimdi gözler yukarda da belirttiğim gibi Milli Güvenlik Konseyindedir. Milli Güvenlik Konseyinin TÜRK-İŞ'in itirazla- rını ciddi olarak değerlendirece- ğine ve gerekli düzeltmeleri ya- pacağına inanmamak koyu bir karamsarlık olur, sendikacı ise karamsar insan değildir. Bu u- mudun yitirilmemesi için gerek- li çabalar sürdürülmektedir. Öy- le inanıyorum ki sonuç Türk iş- çilerinin ve ona hizmeti ibadet kabul eden Türk sendikacıları- nın lehine olacaktır.

Türkiye'de endüstri ilişkileri ve bazı öneriler

Türkiye'de endüstri ilişkileri, bilindiği gibi, 1963 yılında kabul edilen 274 ve 275 sayılı yasalarla ilk kez tüm kurumları ile düzenlenmiştir. Gerçi ülkemizde 1908 lere kadar uzanan ve sendikaları ilgilendiren yasalar kabul edilmiştir. Bunlardan önemli bir bölümü sendikacılık hareketini düzenlemekten çok, önlemeyi amaçlamıştır. Özgürlükçü demokrsinin ülkemizde II. Meşrutiyetle birlikte pek sınırlı biçimde ortaya çıkışından hemen sonra sendikaların başlattıkları grevler siyasal iktidarı harekete geçirmiş ve kamu hizmeti yapan kurumlarda sendika kurulması yasaklanmıştır.

Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında devrimleri gerçekleştirebilmek, yeni rejime karşı patlak veren ayaklanmaları bastırabilmek için kabul edilen yasalar da sendikacılığı olumsuz yönde etkilemiştir. Hatta 1938 yılında Avrupa ülkelerinde birbiri peşi sıra iktidara gelen otoriter rejimlerin ve 2. bir Dünya Savaşı tehlikesinin etkisiyle işçi ve işveren sendikalarının kurulması Cemiyetler Kanunu ile kesinlikle yasaklanmıştır.

Siyasal rejimde çok partili hayata geçilmesi ile birlikte ülkemizde sendikaların da kurulması serbest bırakılmış ve 1947 tarihinde sendika özgürlüğünü benimseyen ilk yasa kabul edilmiştir. Ancak bu yasa ülkemizde endüstri ilişkileri düzeninin tüm kurumları ile işlemesine olanak verememiştir. Özellikle toplu pazarlık konusunda özel bir yasanın bulunmaması ve grev-lokavt haklarının İş Yasasında açıkça yasaklanmış olması Batılı anlamda toplu iş ilişkilerinin ülkemizde işlemesine olanak vermemiştir.

1961 Anayasasının kabulü ile birlikte yıllardan beri tartışma konusu yapılan, siyasal partilerin muhalefette iken vadettikleri ancak iktidara geldiklerinde savaştıkları grev-lokavt hakları kesin bir çözüme kavuşturulmamıştır. 1963 yılında çıkarılan 274

YAZAN
Prof. Dr. METİN KUTAL
İstanbul Üniv. İkt. Fak.

ve 275 sayılı yasalar ise bu alandaki hakların kullanılmasına olanak vermiş, böylece ülkemizde endüstri ilişkileri düzeni tüm kurumları ile işlerlik kazanmıştır.

On yedi yıllık bir uygulamadan sonra 1980 Eylülünde Türk demokrasisi ve Türk ekonomisinin içine girdiği bunalımla birlikte Türk endüstri ilişkileri de çıkmaza girmiş, onbinlerce işçinin grev veya lokavtlarla üretim dışı kalması ülke ekonomisini ciddi biçimde tehdit etmeğe başlamıştır. Bu koşullar altında ülke yönetimine bütünü ile el koyan Türk Silahlı Kuvvetlerinin ilk günden beri açıklanan amacı Batılı demokrasiye uzaklaşmak değil, aksine bu demokrasiye işlerlik kazandırmaktır. Kuşkusuz Batılı demokrasi modeli demokratik hak, özgürlük ve kurumları zorunlu kılmaktır. Bunlar arasında işçi ve işverenlerin serbestçe sendikalar kurabilmeleri, çalışma ilişkilerini toplu sözleşmeler yoluyla düzenleyebilmeleri, gerektiğinde grev ve lokavt silahlarını kullanabilmeleri de bulunmaktadır. Nitekim 12 Eylül 1980 den itibaren sendikaların faaliyeti önemli ölçüde durdurulmasına, toplu pazarlık düzeni askıya alınmasına rağmen asıl ama-

cın sağlıklı ve özgür bir endüstri ilişkileri düzenine geçmek olduğu ifade edilmiş, hatta kabul edilen yasalarda, yayınlanan bildirilerde bu ilke getirilmiştir.

Gerçekten siyasal rejimin niteliği hakkında en sağlıklı değerlendirmeyi sendikalar, toplu sözleşme, grev ve lokavt hakları ile ilgili yasaları dikkate alarak yapmamız mümkündür. Hangi ülkede ve hangi dönemde olursa olsun siyasal rejimler özgürlükçü demokrasilerden uzaklaştıkları zaman ilk yaptıkları iş sendikal hakları sınırlandırmak veya tümüyle ortadan kaldırmaktır. Hatta birbirinin karşısı olan otoriter rejimlerin bu konuda izledikleri politikalar da farklı değildir.

Endüstri ilişkilerini düzenleyen yasalar bir yandan siyasal rejimin özgürlükçü karakterinin bir ölçütünü teşkil ederken, öte yandan da sosyal ihtiyaçlara cevap vermek zorundadırlar. Esasen sosyal hukuk alanında çıkarılacak yasaların daha fazla bir dikkatle hazırlanması gerektiği de buradan kaynaklanmaktadır. Geniş işçi kitlelerinin yararlandığı sosyal haklardan geriye dönüş genellikle ciddi toplumsal huzursuzluklara neden olmakta, bu durum siyasal rejimi bile sarsabilmektedir.

Ülkemizde de 1963-1980 döneminde yürürlükte bulunan yasaların belirlendiği endüstri ilişkileri düzeni birçok aksaklıklarına rağmen Türk işçilen ve işverenleri tarafından benimsenmiştir. Batılı ülkelerde 150 yılı bulan mücadelelerle elde edilen haklar ülkemizde 13-20 yıllık bir dönemde yerleşmiş ve siyasal rejimin ciddi bir güvencesi haline gelmiştir. Dolayısıyla bu alanda yeni yasal düzenlemeler yapılırken sistemin dayanağı olan hak ve kurumları ortadan kaldırmak, geçmiş deneyimlerden yararlanmak kanımızca hatalı bir tutumdur.

Yapılması gereken iş on yedi yıllık uygulamadan yararlanarak Türk en-

düstri ilişkileri düzeninin aksayan yönlerini objektif biçimde saptamak ve bunları ülkemizin sosyo-ekonomik ve kültürel koşullarına göre işler duruma getirmektir. Kuşkusuz yeni düzenlemelerin çoğulcu demokrasilerin temel ilkelerine uyum göstermesi de zorunludur.

1 — 12 Eylül 1980 Öncesi Türk Endüstri İlişkilerinin İçine Girdiği Çıkma ve Bunun Başlıca Nedenleri:

1961 Anayasası ile Batılı anlamda işçilere sendikalaşma, toplu pazarlık ve grev yapma haklarının tanınmasından sonra ülkemizde daha adil bir çalışma düzeninin yerleşmeğe başladığı kuşkusuzdur. Gerçekten işçi ve işverenler ancak 1961 Anayasasından sonra çağdaş anlamda örgütlenme, toplu pazarlık yapma olanağına kavuşmuşlardır. Türk işçisi kadar, Türk işverenin de bu düzene kısa sürede uyum gösterdiği ve sistemin dayandığı ilkelerin tartışma dışı tutulduğunu memnuniyetle belirtmek zorundayız. Üstelik toplu pazarlık düzeni sayesinde çalışma ve yaşama koşullarında önemli gelişmelerin kaydedildiği 1964-1969 döneminde Türk ekonomisi hızlı bir kalkınma süreci içine girmiş, fiyat artışları nisbeten yavaş seyretmiştir. Resmi makamlara göre bu dönemde ücretlilerin satın alma gücünde % 35-40 bir artış kaydedilmiştir.

1970 li yıllarda ise ülkemizde iç ve dış birçok ekonomik nedenlerle fiyat artışlarında bir hızlanma gözlenmiştir. Kuşkusuz enflasyon işçi-işveren ilişkilerinin gerginleşmesine, giderek bozulmasına neden olurken, bozulan bu ilişkiler de enflasyonun hızlanmasında önemli bir etken olmuştur. Nitekim bu dönemde işçi ücretlerine toplu sözleşmelerle yapılan çok önemli zamlara rağmen ücretlerin satın alma gücünde belirgin bir düzelmeye olamamış, hatta bazı yıllarda reel ücretlerde düşmeler görülmüştür.

Enflasyonun Dünyada oldukça az ülkede rastlanan boyutlara ulaştığı 1978-1980 döneminde ise Türk toplu pazarlık düzeninde ciddi bunalımlar patlak vermiştir: Uzayan toplu pazarlıkları, haftalar, hatta aylar süren grevler izlemeğe başlamıştır.

Şu halde 12 Eylül 1980 öncesi Türk endüstri ilişkileri düzeninin çıkmaza girmesindeki ilk önemli etken ülke

ekonomisinde patlak veren bunalım ve hızlı fiyat artışlarıdır diyebiliriz.

Öte yandan aynı dönemde ülkemizde toplu pazarlık yoluyla fiyat artışlarının olumsuz etkilerini kısmen telafi edebilen sendikalaşmış işçilerle bu haktan yoksun kalan zümreler arasındaki farklılıklar da dikkatleri çeken boyutlara ulaşmıştır. Kamu oyuna toplu sözleşmelerle bir kısım işçiye yapılan nominal ücret zamları mubalağalı ifadelerle duyurulurken başta memurlar olmak üzere yüzbinlerce emek sahibinin çok daha düşük maaş veya ücretlerle çalıştıkları herkesin dikkatini çekmeğe başlamıştır. Nitekim toplu pazarlıktan yararlanmayan işçilere mutlu azınlık gözüyle bakanlar çoğalmıştır. Halbuki belirli birkaç işkolu dışında imzalanan sözleşmelerle işçilere sağlanan ek satın alma gücü hızlı fiyat artışları nedeniyle ancak birkaç ay işçilere nisbi bir ferahlama sağlayabilmiştir.

Türk endüstri ilişkilerinin 12 Eylül 1980 öncesi karşılaştığı bunalımın bir nedeni de kuşkusuz vergi reformunun zamanında yapılamamasıdır. 1980 öncesi tüm siyasal iktidarların programlarında yer almasına karşın ücretliler üzerinde yoğunlaşan ağır alandaki gecikmeler sosyal dengenin daha da bozulmasına neden olmuştur. Gerçekten işverenler, haklı olarak, toplu pazarlık sonucu ödemek zorunda oldukları paraları düşünürlerken; işçiler ağır bir vergilendirme sonucu ellerine geçecek parayı dikkate almışlardır. Kuşkusuz her iki tarafın tutumu da haklıdır. Sonuçta sendikaların istekleri işverenlerin tepkisine yol açmakta, toplu pazarlık uzamakta ve toplu iş mücadelelerinin patlak vermesi kaçınılmaz hale gelmekte idi. Şu halde 12 Eylül 1980 öncesi dönemde işçi-işveren ilişkilerinin bozulmasının bir başka nedeni de vergi reformunun zamanında gerçekleştirilememiş olmasıdır diyebiliriz.

Kanımızda bu konuda olumsuz etkenlerden önemli bir kısmı da mevcut yasaların, zamanla ortaya çıkan boşluklarının doldurulmaması, bunların yorum ve uygulamasında ortaya çıkan aksaklıklardır. 1963 yılında henüz ülkemizde bu alanda yeterli deneyim yokken hazırlanan ve kabul edilen 274 ve 275 sayılı yasaların Türk endüstrilerine çok olumlu katkılar sağladığı, her yıl ortalama binden fazla toplu sözleşmenin imzalanması ile kanıtlanmıştır. Ancak her yasal düzenlemede olduğu gibi bu

yasalarda da zaman içinde değişiklik ihtiyacı doğmuştur. Üstelik doktrinde bu yasaların aksayan yönleri birçok kez dile getirilmiş, bu konuda birçok bilimsel tebliğ, kitap ve makale yayınlanmıştır. Bu aksaklıklar ve bilim adamlarının ileri sürdükleri öneriler maalesef yürütme ve yasa organlarında sonuçlandırılmamıştır. Bu ayrıntılar üzerinde durmadan sadece birkaç örnek vermek üzere hatırlatalım ki işçi sendikaları arasında yetkili sendikanın belirlenmesi sağlıklı esaslara bağlanamamış, sendika özgürlüğü yeterince güvence altına alınamamış, işçi-memur ayırımına çözüm getirilememiş, sendika içi demokrasi gerçekleştirilememiş, barışçı çözüm yollarına etkinlik kazandırılmamıştır. Kuşkusuz bu ve bunlara benzer konularda ortaya çıkan aksaklıkların tek nedeni yasadaki düzenlemelerin yetersizliği değildir. Ancak 17 yıldan beri uygulama alanında kalan ve aksaklığı keskinleşmiş bulunan bazı hükümlerin de zamanında değiştirilememesi ülkemizde endüstri ilişkilerini olumsuz yönde etkilemiştir.

Öte yandan yürürlükteki yasaların ciddi, amaca uygun ve yeni koşullara cevap verecek biçimde uygulandığı veya yorumlandığı da maalesef söylenemez. Bilindiği gibi usta uygulayıcıların elinde eski yasalar bile çok başarılı sonuçlar doğurabilmekte, sosyal barışın sağlanmasında etkili olmaktadır. Ancak bu alanda yürütme ve yargı organlarına çok önemli görevler düşmektedir. Yasal hükümlerin etkinliği herşeyden önce devlet otoritesinin herkese hukukun üstünlüğü ve saygınlığını duyurması ile mümkündür. Maalesef sosyal yasaları uygulama görevi ile görevlendirilmiş olan Bakanlık ve tüm kamu kuruluşları bir yandan politik düşüncelerle etkinlik ve saygınlıklarını kaybetmişler, öte yandan da çok ağır bir iş hacmi altında bunalıp kalmışlardır. Halbuki sosyal yasaların uygulanmasında çabuk ve adil işliyen bir yürütme mekanizmasına kesinlikle ihtiyaç vardır.

Sosyal yasaların amacına uygun biçimde yargı organları tarafından yorumlanıp uygulandığı da maalesef söylenemez. Hukukçular tarafından sık sık belirtildiği gibi çağdaş gelişmeleri bilimin ışığında değerlendirebilen yargı organları eskimiş yasa hükümlerini bile amaca en uygun biçimde yorumlayabilmekte, sonuçta

sosyal huzursuzluklar önemli ölçüde giderilebilmektedir. Örneğin Federal Almanya'da sendikalar yasasının bulunmaması, Fransa'da grev hakkını düzenliyen bir yasanın olmaması, geçen yüzyılda kabul edilen bazı yasa hükümlerinin işçi-işveren ilişkilerinde hâlâ geçerliliğini korumaları yargı organlarının esnek yorumlarla sosyal huzursuzlukları giderebilmeleri sayesinde olmuştur.

Ülkemizde ise 1950 yılında özel bir yasa ile iş mahkemelerinin kurulmasına rağmen iş davalarını kısa süre içinde sonuçlandırmak mümkün olmamış, iş hukuku alanında uzmanlaşmış yargıçlardan her zaman yararlanılmamış, dava sayısının hızla artması sonucu verilen kararlarda gerekçeler çok yetersiz kalmış, çelişkili kararlar birbirini izlemiştir. Nitekim on yedi yıllık uygulama sırasında yargı organları işçi-memur ayırımını çözümlenmek bir yana çözümünü güçleştirmişler, yetki uyuşmazlıklarını sağlıklı esaslara bağlayamamışlar, barışçı çözüm yollarına etkinlik kazandıramamışlardır. Kuşkusuz bu örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Şu halde 12 Eylül 1980 öncesi Türk sendikacılığının içine girdiği çıkmazın nedenlerini araştırırken kanımızca hızlı enflasyon gibi ekonomik, vergi adaletsizliği gibi sosyal, yasa dışı eylemler gibi siyasal faktörlerin yanında yasaların yenilenmesinde ortaya çıkan gecikmeler, yürütme ve yargı organlarındaki aksaklıklar gözden uzak tutulmamalı, nihayet sendikaların iç işleyişlerindeki tıkanıklıklar da hesaba katılmalıdır.

II — Yeni Yasaların Hazırlanmasında İzlenmesi Gereken Politikalar

Yeni yasalar hazırlanırken normal demokratik düzene döndüğünde başarılı sonuçlar elde edebilmek ve toplumsal huzursuzluklara yol açmamak için kanımızca aşağıdaki hususların gözden uzak tutulmaması yararlıdır :

1 — Çoğulcu Demokrasinin Temel İlkelerine Ters Düşmemek

Yukarıda da belirttiğimiz gibi 12 Eylül 1980 Harekâtının amacı Türk demokrasisini klasik özgürlüklerle birlikte sağlam esaslar üzerine oturtmaktır. Kurucu Meclis'te hazırlık çalışmaları başlatılmış olan yeni anayasanın demokrasi anlayışının 1961 Anayasasından farklı olacağını sanmamaktayız. Nitekim Danışma Meclisi

üyeliğine seçilenlerin göreve başladıkları sırada yaptıkları yeminde Türkiye Cumhuriyetinin milli, demokratik, ve sosyal niteliği açıkça belirtilmiştir. Yeni anayasada demokratik kurumların işleyişlerinde tıkanıkların olmaması, anayasal hakların kullanılmasında ülkenin ve ulusun bölünmezliği ilkesine aykırı faaliyetlerin devletin varlığını tehlikeye düşürmemesi sağlanacaktır. Kuşkusuz tek başına anayasa demokrasiyi, ulusun ve ülkenin bütünlüğünü sağlamaya yeterli değildir. Aslında anayasalar gerçek güçlerini vatandaşların vicdan ve bilincinden almaktadırlar. Anayasada belirlenen hak ve özgürlüklerin işler duruma getirilebilmesi için tüm kurum ve kuruluşların ortak inançlar etrafında birleşmeleri, en azından uyum sağlamaları (Consensus) zorunludur. Bu konuda yasama, yürütme ve yargı organlarına çok önemli görevler düşmektedir.

Öte yandan demokratik rejimin kendine özgü kurumlara sahip olduğu, bunlardan soyutlandığı zaman gerçek bir demokrasinin varlığından söz edilemeyeceği açıktır. Örneğin birden çok siyasal partinin vatandaşın serbest oyları ile iktidara talip olabilmeleri çoğulcu demokrasinin vazgeçilmez bir koşuludur. Bunun gibi kuruluş ve işleyiş serbest işçi ve işveren sendikaları da demokrasinin vazgeçilmez unsurlarıdır. Çalışma hayatının özgür pazarlık düzenine göre belirlenmesi, grev ve lokavt haklarına gerektiğinde tarafların başvurabilmeleri çoğulcu demokrasilerin zorunlu kurumlardır.

Yeni yasaların hazırlıkları sırasında bu temel ilkelere ters düşmemek ülkemizdeki işçi-işveren ilişkilerinde elde edilen deneyimlerin olduğu kadar, siyasal rejimin de zararlı bir sonucudur.

2 — Özellikle Son Onyediyi Yılın Deneyimlerinden Yararlanma

Yeni yasalar hazırlanırken son 17 yıl içinde elde edilen deneyimlerden de yararlanılmalıdır. Endüstri ilişkilerinin tüm kurumları ile işleyebildiği bu dönemin özellikle incelenmesi zorunludur. Bunun nedeni, tıpkı demokrasi gibi, endüstri ilişkileri düzeninin de yaşanarak öğrenilmesidir. Her ülke kendine özgü koşullara göre zaman içinde endüstri ilişkilerine biçim vermiştir. Kuşkusuz temel ilkelerde çoğulcu demokrasiyi benimseyen ülkeler arasında bir fark yoktur. Ancak bunların günlük hayata geçirilmesin-

de hemen her ülkenin geliştirdiği kendine özgü bir model ortaya çıkmaktadır.

Esasen ülkeler arasında sosyo ekonomik, kültürel koşullar farklı olduğundan dolayı aynı yasanın uygulamasından elde edilen sonuçlar farklı olabilmektedir. Aksi halde uzun deneyimlerden sonra Batı demokrasilerinde elde edilen endüstri ilişkileri modelinin her ülkeye aynen nakledilebilmesi mümkün olabilecektir. Böyle bir olanak kesinlikle bulunmamaktadır.

Bu açıdan 1963 yılına göre 1981 Türkiye'de endüstri ilişkileri alanında yeni yasal düzenlemeler yapmanın birçok avantajlı yönleri vardır. Gerçekten 1963 yılında sendikalar yasaları, grev ve lokavt yasaları, zorunlu tahkim sistemi gibi uygulamalar yasa koyucuyu, yeni düzenlemeler sırasında, oldukça güç durumlara düşürmüştür. İlk kez grev yasağından, Anayasa güvencesi altındaki grev hakkına geçerken bu hakkın yasal sınırları ne olmalıdır? Hangi tür toplu sözleşmeler ülkemizde yapılabilir? Bu sözleşmeleri yapacak tarafların yetkileri nasıl belirlenecektir? Hükümetin endüstri ilişkileri alanındaki rolü ne olacaktır? Bu gibi sayısız sorular bir çözüme bağlanırken deneyimlerden çok tahminlere dayanılmış ve Batılı ülkelerdeki uygulamalardan yararlanılmaya çalışılmıştır.

Durum şimdi çok farklıdır. Gerek Sendikalar Yasası, gerek Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt yasası alanında olumlu veya olumsuz birçok deneyimler kazanılmıştır. Hangi maddelerin işe yaradığı, hangilerinin işlerlik kazanmadığı veya ihtiyaca cevap vermediği kesinlikle anlaşılmış, binlerce Yargıtay, Danışma ve Anayasa Mahkemesi kararları ile ortaya çıkan sorunların neler olduğu anlaşılmıştır.

Yasaların aksayan yönleri üzerinde durulurken bu yasaları uygulama görevine sahip kurumların sorumluluk payları üzerinde de ciddiyetle durulmasında yarar vardır. Aksi halde tüm hataların yasa maddelerinde toplandığı biçiminde yanlış bir yargıya varılacak ve yeni düzenlemeler de ister istemez başarısız kalacaktır. Örneğin 274 ve 275 sayılı yasaların uygulanmasında en yüksek yargı organlarından Çalışma Bakanlığına; iş mahkemelerinden bölge çalışma müdürlük-

lerine kadar her kademeden idare ve yargı organlarının sorumluluk paylarını bulunup bulunmadığı araştırılmaktadır. Kuşkusuz yasal düzenlemeler yapılırken idari ve yargı organlarının karşılaştıkları sorunları çözüme kavuşturacak olan yasalar da hazırlanmalıdır. Örneğin 1950 den beri yenilenmemiş durumdaki bir İş Mahkemeleri Kanunu gözden geçirilmelidir. Yargıtayın on binlerce davaya bakmasının sakıncaları üzerinde durulmalı. Çalışma Bakanlığının işleyişindeki politik çalkantıların olumsuz etkileri gözden kaçırılmamalıdır.

3 — Bilimsel Çalışmalardan Yararlanma

Türk iş hukuku doktrininde 274 ve 275 sayılı yasalarla ilgili birçok bilimsel görüş ortaya konulmuştur. Bunlardan önemli bir bölümü 12 Eylül 1980 den önce yayınlanmış ve ilgililerin istifadesine sunulmuştur. Son aylarda da yeni yasalarla düzenlenmesi istenilen konularla ilgili olarak bilimsel toplantılar yapılmış ve buralarda birçok bilimsel tebliğ tartışılmıştır.

Kanımızca bu toplantılar iki bakımdan yararlı olmuştur. Birincisi bu toplantılarda ortaya konulan bilimsel görüşler yürütme ve yasama organına ışık tutmuştur. Böylece karşılaşılan sorunlara çözüm bulma kolaylaşmıştır. İkincisi ise işçi ve işveren çevrelerinin görüşleri kamu oyuna yansımıştır. Endüstri ilişkileri düzeninin iki asli unsuru olan işçi ve işveren kuruluşlarının görüşleri böylece dile getirilmiştir.

4 — Duygusal ve Peşin Hükümlü Yargılardan Kaçınma

Yeni yasaların hazırlığı sırasında 1963-80 döneminde bazı sendikaların giriştikleri yasa dışı eylemlerin tüm sendikalara mal edilmesi gibi yanlış bir yönetime başvurulmamalıdır. Aksi halde en doğru çözüm yollarını bulmak olanaksız olur. Örneğin sendikaların mali gücünün artması sevniyecek bir husustur. Zira ancak bu sayede sendikalar yasaların kendilerine yüklediği görevleri yerine getirebilirler. Özellikle kamu kurumlarına, siyasal partilere ve işverenlere karşı işçi sendikalarının özgürlüklerini koruyabilmeleri mali güç sahibi olmalarına bağlıdır. Önemli olan husus, bu mali gücün yasal kaynaklardan sağlanması, yasaların ve sendikanın tüzüğüne uygun biçimde harcanmasıdır.

Bunun gibi işçi sendikalarının 1978 den sonra uzlaşmaz bir tutum içine girmelerinin nedenini sadece ideolojik mücadele amacına bağlamak kuşkusuz hatalı ve duygusal bir yaklaşımdır. İşçi sendikalarından bazılarının ideolojik saplantılar yüzünden toplu iş ilişkilerinde bunalım ve gerginlikler yarattıkları doğrudur. Ancak bu olguyu genelleştirmekte sorunun çözümünü için bir yatar bulunmadığı kanısındayız. Devlet otoritesinin zayıfladığı, vatandaşın can güvenliğinin bile sağlanamadığı, enflasyon hızının % 100 e yaklaştığı işsizlik oranının % 15 e vardığı bir ülkede işçi sendikalarının ve işçilerin bir kısmının da yasa dışı eylemlere sapmalarında şaşılacak bir yön yoktur. Önemli olan bu yasa dışı hareketlerin kaynağında sendikal özgürlüklerin payını bilimsel ölçülerle saptamaktır.

Bu hususta büyük çoğunluğu, aktif elemanlar ile birlikte, ele geçirilmiş olan devleti yıkmayı amaçlıyan yasa dışı eylemcilerin ne kadarının işçi olduğu, bunlardan ne kadarının sendikaların desteği ile bu hareketlere giriştiğinin saptanmasında yarar vardır. Kanımızca silahlı eylemciler 1963 sonrası geniş sosyal haklarla donatılmış işçi kesiminden çok, öğrenci ve memur kesiminde daha fazla barınma olanağına kavuşmuşlardır.

Öte yandan yeni yasalar hazırlanırken içinde bulunduğumuz geçiş döneminin koşulları değil, normal demokratik düzenin koşulları dikkate alınmalıdır. Çünkü mevcut koşullar olağanüstü niteliktedir. Amaç olağan koşullara geçildiğinde; sendikalar normal faaliyete geçtikten, toplu pazarlık düzeni işlemeğe başladıktan sonra başarılı bir yasal düzenlemeyi ortaya koyabilmektir. Bunun için uzun vadeli düşünmek, duygusal davranışlardan kaçınmak zorunludur. Unutulmamalıdır ki ülkemizdeki bunalımların kaynağında tepki yasaları hükümsenmiyecek bir rol oynamışlardır.

5 — İşçi ve İşveren Kuruluşları ile Diyalog Sağlama

Sosyal içerikli yasaların uygulanmasında olduğu kadar hazırlanmasında da işçi ve işveren kuruluşları ile diyalogun çok yararlı olduğu kesinlikle anlaşılmıştır. Endüstri ilişkilerini düzenliyen yasaların sonuçta işçi ve işveren kuruluşlarını en fazla ilgilendireceği ve bu yasaların başarısı menfaat gruplarının tutumuna bağlı kalarcağı gözden kaçırılmamalıdır.

Esasen yarım asırdan fazla bir süreden beri sosyal sorunların çözümünde işçi-işveren ve hükümet üçlüsünün işbirliğinin çok yararlı ve kalıcı çözümler getirdiği anlaşılmıştır. Tüm emek-sermaye ilişkilerini ilgilendiren konularda geçerli olan bu politika endüstri ilişkileri alanında daha da belirginleşmektedir. Çünkü burada devlet müdahaleci olmaktan çok düzenleyici bir fonksiyona sahiptir. Asıl görev çalışma ilişkilerini özgür toplu pazarlık masasında kotaran işçi ve işveren örgütlerine düşmektedir. Bu bakımdan endüstri ilişkilerini düzenliyen yasalara karşı işçi ve işveren örgütlerinin güven duyması, en azından tepki ile karşılamaması hayati bir öneme sahiptir. Bunun için de sadece bilim adamlarının değil, işçi ve işveren meslek kuruluşlarının da yasal çalışmalarda seslerini duyurmalarında yarar vardır. Nitekim 1963 yasalarının hazırlığına başlandığı sırada, 1962 yılı başlarında, toplantıya çağrılan Çalışma Meclisi'nin tarihi bir görev yaptığı kabul edilmektedir.

Kanımızca 12 Eylül öncesinin acı deneyimlerini, siyasal partilerin faaliyetlerinin durdurulduğu bir dönemde, işçi ve işveren kanatlarının tartışmasına açmakta sayısız yararlar bulunmaktadır. En azından normal demokratik düzene geçildiğinde yeni çıkacak yasalara göre hareket edecek olan meslek kuruluşlarının bu yasalara karşı gelecekte olumsuz bir tutum takınmalarını önleme bakımından bu Meclisin toplanmasında yarar görmekteyiz.

Türk toplumu tüm kesitleri ile artık huzur ve barış istemektedir. İşçi ve işverenlerin sosyal adalet ilkelerine göre aralarındaki menfaat çekişmelerini yasalar çerçevesinde çözmeleri sırasında kuşkusuz uyumsuzluklar çıkacaktır. Bunları otoriter biçimde çözmek, 45 yıl önce tek partili siyasal dönemin koşulları içinde sorunların çözümüne özenmek kesinlikle isabetli yöntemler olmadığı inancındayız. Türkiye artık siyasal açıdan 1936 ların Türkiye'si olmadığı gibi sanayileşme düzeyi ve endüstri ilişkilerinde elde ettiği deneyimler bakımından da 1960 öncesinin Türkiye'si değildir. Bu gerçeklerin ışığı altında yeni yasaların hazırlığında Batı ülkelerinde geçerli olan demokrasinin temel hak ve özgürlüklerinin ve ülkemizin ihtiyaçlarının dikkate alınmasının Türk demokrasisinin geleceği açısından büyük bir güvence olduğu inancındayız.

TGS Anayasa Tasarısı ile ilgili görüşünü açıkladı

“Basın özgürlüğü demokratik olmayan bir anlayışla ele alınmıştır”

TÜRKİYE Gazeteciler Sendikası (TGS) Merkez Yönetim Kurulunun yeni Anayasa Taslağına ve Danışma Meclisinde yapılan görüşmelere ilişkin görüşü, bir basın toplantısıyla kamu oyuna açıklanmıştır.

TGS Merkez Yönetim Kurulunun konuyla ilgili görüşü şöyledir:

«Danışma Meclisi Anayasa Komisyonunun hazırladığı 1982 anayasa taslağının açıklanmasından bu yana toplumun çeşitli kesimlerinin sözcüleri ve bilim adamları tarafından yapılan uyarıcı eleştirilere rağmen, Danışma Meclisi Genel Kurulu'nda taslağın görüşülmesinden bugüne kadar çıkan sonuç kaygı vericidir. Türk kamuoyunun görüşlerini ve istemlerini dikkate almayan Danışma Meclisinin kimi üyeleri, tarih önünde ağır bir sorumluluk yüklenmiştir. Danışma Meclisinde ortaya çıkan sonuca bakarak kararsızlığa ve umutsuzluğa kapılmaya gerek yoktur. Türk ulusunun ileriye dönük gelişimi mutlaka sürecektir. Demokratik kuruluşlar arasında yer alan Türkiye Gazeteciler Sendikası da bu inançla uyarı görevini ve tarihsel hizmetini sürdürecektir.

Temel anlayışı ve sistematığı ile kişinin hak ve özgürlükleri ni, düşünce ve basın özgürlüğünü, sosyal hakları sınırlandırıcı, özgürlükçü-çoğulcu-parlamentar demokratik ilkelerini zedeleyici bu taslağın, yukarıda belirtilen ilkelere ilişkin

maddeleri üzerinde Danışma Meclisinde alınan kararları da umut kırıcı bulunan Türkiye Gazeteciler Sendikası, bu aşamada taslak üzerindeki görüşlerini kamuoyuna açıklamayı tarihsel bir görev sayar.

Özgürlükçü - çoğulcu - parlamentar demokratik ilkelere sahip olan temel hak ve özgürlüklerin yasa ile düzenlenmesi ilkesi, bu taslak ile ortadan kaldırılmaktadır. Bu taslak yasa gücündeki kararnamelerle bütün alanlarda olduğu gibi, temel hak ve özgürlüklerin de yürütme organınca düzenlenmesine olanak tanımaktadır. Gecikmesinde sakınca görüldüğü öne sürülecek durumlarda yönetimin kararlarıyla bile özgürlüklerin kullanılması sınırlanabilecektir.

Milli mücadele ile başlayan Cumhuriyet döneminin Türk hukuk sisteminde yürütmenin bir alanda düzenleyici işlem yapabilmesi daha önce yasa koyucunun o alanı düzenlemiş olmasına bağlı bulunurken, 1982 anayasa taslağı, yürütme-yi yasamaya bağlı olmayan bir güç durumuna getirmiştir. Böylece yasamanın denetiminden sıyrılan yürütme erki kendi başına düzenlemeler yapma olanağına kavuşturulmaktadır.

Bunun sonucunda bilinçli ya da bilinçsiz olarak yasama çalışmalarının ağır işleme sağlanarak, düzenleme alanları yürütmenin tekeline bırakılabilecektir. Yürütme erki, yasama erkinin düzenleme yapmadığı alanlarda da düzenleme yap-

bileceğine göre, temel hak ve özgürlüklerin yasal güvencesinden söz etmek güç olacaktır. Yasalarla yapılacak düzenlemelerde sınırlı da olsa bir ölçüde anaysaa mahkemesinin denetimi söz konusu iken, yürütmenin düzenlemesi ile bu yasal denetim yolunun da kapısı kapatılmaktadır.

Yürütme erkine yasal olmayan alanlarda düzenleme yetkisi verilmesini, üstelik yargı denetiminin dışında tutulmasını, yasama organının bir yana bırakılmasını demokratik ilkelerle bağdaştırmanın olanağı yoktur. Böylece temel hak ve özgürlükler güvenceden yoksun bırakılmaktadır.

DÜŞÜNCE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

1982 anayasa taslağında düşünce ve basın özgürlüğü de ağır biçimde sınırlandırılmaktadır. Düşünce açıklama özgürlüğünün bir bölümü olan basın özgürlüğü de demokratik sayılamayacak bir anlayışla ele alınmıştır.

Demokrasi, değişime ve farklı düşüncelere, uzlaşma ve diyaloga açıklık rejimidir. Bu nedenle hukuka uygun çerçeveler içinde kendisine zıt düşüncelere de olanak tanıyan demokraside kişilerin anayasal düzene uygun düşünmek zorunluluğu söz konusu değildir. Demokrasilerde yasak olan, kişilerin anayasaya aykırı düşüncelerini açıklamaları değil, anayasal düzene aykırı eylemleri-

dir. Anayasal düzeni koruma ve aynı zamanda düşünce açıklama özgürlüğünü sınırlamama sorunu demokrasilerde bu biçimde çözümlenmiştir. Demokratik anayasalar örgünlükleri sınırlama yoluna gitmez.

Özellikle düşünce açıklama ve basın özgürlüğü bakımından demokratik anayasal siyasal iktidarları sınırlamaya yönelirler. Ayrıca ceza hukukunun genel ilkeleri de düşünceyi değil, «maddî fiilleri» cezalandırmayı öngörür.

1982 anayasa taslağındaki hükümlerle «basın hürdür, sansür edilemez» denmesine karşın, basına sansürden daha ağır kısıtlamalar getirilmektedir. Taslakta yer alan kapsamı belirsiz, her yöne çekilebilecek kavramlarla özgür habercilik sınırları alabildiğine daraltılmaktadır. Suç sayılma ve cezalandırma keyfi yorumlara bırakılmaktadır. Cezaların kişiselliği ilkesi ve basın suçlarının dergilerin ve gazetelerin yargı kararı olmadan toplatılması, basın kuruluşlarına karşı zapt, müsadere ve işletilmekten alıkonulma yolları açılmaktadır. Bunlar demokratik rejimle, düşünce ve basın özgürlüğü ile bağdaşmayacak vahim uygulamalara yol açabilecek hükümlerdir.

Bir başka vahim sınırlamanın da kastın hukuka aykırı olamayacağı ilkesi ile getirildiğini görüyoruz. Böylelikle, yasa hükümlerine uygun olarak kullanılan bir özgürlük bile, başka bir kastın varlığı gerekçesiyle sınırlandırılabilir ve cezalandırılabilir. Kastın özgürlüğü sınırlama gerekçesi olarak kullanımına bir tek nazi Almanya'sında rastlanmıştır. 1982 anayasa taslağının gerekçesinde, sınırlama olmayan alanlarda genel sınırlamaların geçerli olacağını, belirtildiği de dikkate alındığında, taslakta düşünce ve basın özgürlüğüne ilişkin tam 26 ayrı düzenleme ve sınırlamanın varlığını görüyoruz.

SOSYAL HAKLAR

Sosyal devletin temel ilkesi

güçsüzü güçlüye karşı korumaktır. Sermayenin karşısında emeğin güçsüzlüğü bir gerçek olduğuna göre, sosyal devletin amacı da işçileri, çalışanları sermaye karşısında koruyarak toplumsal dengeyi sağlamaktır.

1982 anayasa taslağı sosyal hukuk devleti ilkeleri yönünden de demokratik ve çağdaş değildir. Emeği açıkça koruyan bütün ilkeler, bu taslakta yer almamıştır.

Çağdaş dünyada bir insanlık suçu sayılan lokavt bir anayasal hak durumuna getirilirken işçilerin toplu sözleşme ve grev hakkı alabildiğine sınırlandırılmaktadır. Niteliği ve sonuçları açısından lokavt ile grev hakkını bir tutmaya ve lokavtı sosyal bir hak olarak görmeye olanak yoktur. Grev hakkı, işverenler karşısında pazarlık gücü zayıf olan işçilerin, söz konusu gücünü işverenlerinkine eşit duruma getirmeyi amaçlar, belli bir dengenin sağlanmasına yöneliktir. Bu nedenle lokavtı işverenler için anayasada ayrıca güvence altına almak, bir sosyal hukuk devletin dayandığı temel düşünceye ve ilkelere ters düşer. Kaldığı lokavtın anayasada yer almayışı bunun uygulanmasına ve yasal sayılmasına da geçmişte engel olmamıştır.

Taslakta toplu sözleşme hakkını düzenleyen maddede «toplu iş sözleşmesine kanun hükümlerine aykırı, bunları değiştiren veya kaldıran hükümler konamaz» denilmekle, özgür pazarlık düzeninin tümüyle ortadan kaldırılabilmesine kapı açılmaktadır. Toplu sözleşmeler, kuşkusuz iyi tanımlanmak ve açık olmak koşuluyla «kamu düzeni» ve «genel ahlâka» aykırı ya da yasa'ların mutlak olarak emredici hükümlerini bozucu düzenlemeler yapamaz. Ancak bunlar dışında kalan çok geniş bir alan, tarafların pazarlık gücüne bağlı olarak, yasalarda işçiyi az da olsa koruyucu nitelikteki hükümlerin üzerine çıkılarak serbestçe belirlenir ve böylece toplu sözleşme oluşur. Bunun tersini düşünmek, özgür toplu pazarlık düzeninin tümü

le inkarı anlamına gelir ve bu ne özgür sendikacılıkla ne de çoğulcu demokrasi ile bağdaşır.

Yüksek Hakem Kurulu'nun anayasa taslağında yer almasıyla ve grevlerin 60 günde sınırlandırılabilmesine ilişkin hükümlerle grev hakkı bir başka yönden de amacından ve şerhlerinden uzaklaştırılmaktadır. Ayrıca hakkaniyet ilkesi ile de toplu sözleşme hakkı sınırlandırılmaktadır. Nasıl yorumlanacağı belli olmayan bu kavramla toplu sözleşmelerde kazanılmış haklar ve ücretler geri alınabilecektir.

1982 anayasa taslağı ile işçilerin temel haklarından olan ücretli tatil hakkı da anayasal güvencesini yitirmektedir. Ayrıca, ücretin emeğin karşılığı olduğu hükmü getirilerek «sosyal ücret» kavramı kaldırılmaktadır. Böylece, işyerinde çalışmanın işçinin iradesi dışında durması ya da durdurulması, işçinin yıllık izni ve hastalığı durumlarında ücret alamaması sonucuyla karşılaşılacaktır. Adil ücret ilkesi ile insanlık onuruna yaraşır ücret kavramı da bu taslakla anayasadan çıkarılmaktadır.

Asgari ücret belirlemesinde, bölgeler arasında ayrılık ilkesi benimsenerek, mahrumiyet bölgelerinde çalışan diğer kesimlere özel ödemeler yapılırken, işçilerin cezalandırılması yoluna gidilmiştir.

İşçilerin sendika a'datlarının işverci bordrosundan kesilmesi önleyen hüküm de açıkça özgür sendikaların varlığına kasıtlıdır. Sendikaların işlevlerini sürdürebilmesi için parasal yönden de güçlü olmaları ilkesi, tüm demokratik ülkelerde benimsenirken 1982 anayasa taslağında reddedilmektedir. Taslakta öngörülen uygulama ile yasalara saygılı ve sorumluluk bilincindeki sendikaların güçsüz düşmesine yol açacak, bu ise iş barışı için düşünülen ortamı zedeleyecektir.

İÇTE OLUP-BİTENLER

BAŞBAKAN ULUSU, «VERGİ KANUNLARI» ÜZERİNDE KAPSAMLI BİR ÇALIŞMA YAPILDIĞINI SÖYLEYDİ

Başbakan Bülent ULUSU, yaptığı bir konuşmada, «Vergi Kanunları, yeniden değerlendirme ve servet beyan-nameleri üzerinde kapsamlı bir çalışma yapılmaktadır.» demiştir.

Başbakan Bülent ULUSU, yeni vergi konmayacağını da sözlerine eklemiş ve şöyle demiştir:

«Bu alanda vergi toplama etkinliğini arttıracak ve geçmişteki hızlı enflasyon döneminin yarattığı bazı problemleri çözecek ve yeni vergilerden ziyade sistemin islahı gibi tedbirler üzerinde durulmaktadır.»

500 FİRMA SIRALAMASINDA KAMU KURULUŞLARI AĞIRLIKTA

İstanbul Sanayi Odası tarafından her yıl yapılmakta olan «Türkiye'nin 500 Büyük Firması» araştırmasında kamu kuruluşları ilk üç sırayı paylaştı. Araştırmada Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı ilk sırayı alırken, İP-RAS/ İstanbul Petrol Rafinerisi ve Türkiye Kömür İşletmeleri ikinci ve üçüncü sıraları paylaştılar. 1981 yılı belirlemelerine göre TPAO'nun 240 milyar 824 milyon liralık satış gerçekleştirdiği belirlendi. Bu arada, geçtiğimiz yıl firma büyümelerinde dikkati çeken bir gelişme kaydedilirken, bu kuruluşlardaki istihdam oranında yüzde 3.5'lik bir azalma gözlemlendi.

12 EYLÜL'DEN ÖNCE İŞE ALINAN 45 BİN MEMURUN DURUMU İNCELENİYOR

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Zeyyat Baykara, 12 Eylül 1980 ta-

rihinden önce işe alınan 45 bin dolayında memurun «durumlarının incelenildiğini» bildirdi. Baykara, incelemenin «işe alınmada sahte belge kullanıldığı» gerekçesiyle başlatıldığını ifade etti. Zeyyat Baykara başkanlığında, Devlet Bakanı İlhan Öztrak, Kültür ve Turizm Bakanı İlhan Evliyaoğlu, Milli Eğitim Bakanı Hasan Sağlam ve Gümrük ve Tekel Bakanı Prof. Dr. Ali Bozer'den oluşan bir komisyonca başlatılan incelemede 45 bin memurun dosyalarında bulunan tüm evrakın elden geçirileceği bildirildi.

BÜTÜN ÇIRAKLAR SOSYAL GÜVENLİK KAPSAMINA GİRECEK

Ekim ayında yürürlüğe girecek olan Çıraklık Yasasıyla bütün çırakların sosyal güvenlik kapsamına alınacağı işverenlerin çıraklarla sözleşme yapmak zorunda kalacakları bildiriliyor. Söz konusu uygulama ile, bütün çıraklar sözleşmeli olarak çalışacaklar ve mesleklerini Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan program doğrultusunda işyerleri ve okullarda öğrenecekler. Çıraklar, pratik eğitim ve öğrenimlerini ise okullarda görecekler.

ERZURUM TES-İŞ BAŞKANLIĞINA ÖZBUĞUTU YENİDEN SEÇİLDİ

TES-İŞ Federasyonuna bağlı Erzurum TES-İŞ Sendikasının 10. Genel Kurulu 12 Eylül tarihinde Erzurum'da yapıldı ve sendika başkanlığına Turhan Özbuğutu yeniden seçildi.

Genel Kurulda bir konuşma yapan TES-İŞ Federasyonu Genel Başkanı Orhan Erçelik, yeni Anayasa hazırlıkları ile ilgili Danışma Meclisi çalış-

maları üzerinde durdu ve TÜRK-İŞ'in temel hak ve özgürlüklerin korunması yolunda gösterdiği çabaları anlattı.

Erçelik; «Çalışma barışı, haklara karşılık saygı ile kurulabilir. Çalışma barışı emir ve komuta ile sağlanabilir, dünyanın her yerinde huzur hakim olurdu.» dedi.

Orhan Erçelik, milli gelir dağılımında emek ve sermayenin paylarında, sermaye lehine gelişmeler olduğunu, 19 yıllık toplu sözleşme uygulamasına rağmen dengenin çalışanlar lehine bozulduğunu da sözlerine ekledi.

İSSİZLİK SORUNUNUN SERMAYE İTHALİ İLE ÇÖZÜMLENEBİLECEĞİ SAVUNULDU

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı Yıldırım Aktürk, işsizlik sorununun çözümünün «işçi ihracından çok, sermaye ithaliyle sağlanabileceğini» kaydederek, öz kaynakların dış kaynaklarla takviye edilmesi gerektiğini söyledi. Aktürk, yeni yatırıma yönelen dinamik kaynakların sınırlı olduğuna da değinerek şöyle konuştu:

«Dış kaynaklar, tavizli hükümet kredileri, ticari banka kredileri ve yabancı sermayeden oluşur. Bunlar arasında riske de iştirak ettiğinden ve ancak kâra ortak olduğundan yabancı sermaye en elverişlisidir. Yabancı sermaye ayrıca teknoloji katkısı da sağlayabilir.»

Yıldırım Aktürk, işsizlik sorununun çözümünde yabancı sermayenin önemi üzerinde durarak, yabancı sermayenin, Türkiye'yi çeşitli nedenlerle tercih etmediğini ve bu tercihi sağlayacak önlemlerin alınması gerektiğini söyledi.

DIŞTA OLUP-BİTENLER

JAPONYA'NIN MALİ KRİZDEN KURTULMASI İÇİN HALK YARDIMA ÇAĞRILDI

Japonya Başbakanı Zenko SUZUKİ, büyük bütçe açığı ile vergi gelirindeki artan düşme sonucu ortaya çıkan, mali kriz karşısında Japon halkını yardıma çağırmıştır.

Japon televizyonundan yayınlanan basın toplantısında, Başbakan Suzuki, Japon ekonomisindeki durgunluğun içinde bulunulan mali yılda yaklaşık 141 milyar dolar olarak planlanan vergi gelirinin 19 ile 20 milyar dolar altında kalmasına yol açabileceğini duyurmuştur.

Suzuki'nin ülkenin ciddi mali sorunlarla karşı karşıya bulunduğu yolundaki itirafının, yeni parti başkanının seçileceği kasım ayı yaklaşırken iktidardaki liberal demokratik partide (LDP) siyasi yankılar yapması beklenmektedir. Zira, parti başkanı kendiliğinden başbakan olmaktadır.

12 EKİM'DE UZAYDAN NAKLEN YAYIN VAR

Uzay mekiği ile beşinci yolculuğuna çıkacak olan Astronot Joe ALLE'in sırtına konacak ufak bir kamera sayesinde milyonlarca kişi uzayda gezmiş gibi olacaktır.

Naklen yayın sırasında ufak kamera, astronotun gittiği yerlerdeki görüntüleri anında dünyaya iletecektir.

Ulusal Havacılık ve uzay merkezi yetkilileri el büyüklüğündeki kameranın yakın çekim yapabildiği gibi, uzak çekimle de görüntü saptayabileceğini belirtmişlerdir.

Uzay mekiği Colombia'nın 11 ekim günü uzaya fırlatılması beklenmekte uzaydan naklen yayının ise 12 Ekim

tarihinde gerçekleştirilebileceği tahmin edilmektedir.

UNESCO'NUN «BARIŞ İÇİN EĞİTİM» ÖDÜLÜ VERİLDİ

Birleşmiş Milletler Eğitim ve Kültür Örgütü UNESCO'nun 1982 Yılı «Barış için eğitim» ödülünü Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü (SIPRI) kazanmıştır.

Ödül, her yıl dünya kamuoyunun barışa yönelik tehlikelere karşı, daha duyarlı hale getirmeye çalışan kişi ya da kurumlara verilmektedir.

Unesco'nun 1982, «Barış için eğitim» ödülü örgütünün Genel Müdürü Abadu Muhtar M'BOW 21 Eylül'de Paris'te düzenlenen bir törenle (SIPRI) Yöneticilerine verilmiştir. SIPRI, özellikle dünyada silahlanma yarışı ve silahlanmanın tehlikeleri konusunda hazırladığı ayrıntılı raporlara ödüle hak kazanmıştır.

ARJANTİN'DE ASGARI ÜCRET YÜKSELTİLDİ

Arjantin Hükümeti, işçi sendikalarının isteklerine uyarak asgari ücret düzeyinin iki kat artırıldığını açıkladı. Kesinleşmesi beklenen yasa tasarısı ile, ülkede asgari ücret düzeyinin 1 Ağustos 1982 tarihinde 600 bin, 1 Eylül'de de 400 bin peso olmak üzere toplam 1 milyon peso yükseltileceği öngörüldü. Yapılan belirlemelere göre, Arjantin ekonomisi halen yüzde 46 kapasite ile çalışıyor. Aylık enflasyon hızı yüzde 16 dolaylarında seyrederken, yıllık hızın yüzde 500 olarak gerçekleşmesi bekleniyor.

MICHELIN'DE İŞÇİLERİN ENFORMASYON ÖZGÜRLÜĞÜ ENGELLENİYOR

Birleşik Amerika Meslek Sağlığı ve İş Güvenliği Örgütü (OSHA)'nın

Amerikan işçilerinin hangi kimyasal maddelerin sağlıklarına zararlı olduklarını gösteren bültenlerini dağılması, işçilerin bu konuda seminerler yoluyla eğitilmesi; işveren çevrelerince engelleniyor. Bugünkü ABD yönetiminin hazırladığı, meslek hastalıklarını önleyen paketin yeniden ele alınmasını isteyen Michelin Rubber Company halen yürürlükteki yönetmeliklerin gerici bir tutumla değiştirilmesini öneriyor. «Ticari gizlilik» sperisi arkasına gizlenen Michelin'in yapmak istediği, işçilerin temas ettiği sağlığa zararlı maddelerin üzerindeki etiketleri kaldırmak. Michelin'in isteği yerinde görülürse, kimyasal hammaddeleri üretenlerin koyduğu etiketler bunları kullanacak olan imalatçılar tarafından kendi kodlarına göre değiştirilecek ve kapsamı sadece işyerinde işçileri muayene eden doktor tarafından bilenecek. Böylece, işyerinde işçilerin sağlıklarını denetlemekle yükümlü sendika iş yeri temsilcilerinin bir hükmü kalmayacak.

İSVİÇRE'DE KAĞIT SANAYİ İŞÇİLERİNİN ÇALIŞMA SAATLERİ AZALTILDI

İsviçre'de kağıt sanayiinde çalışan işçilerin çalışma süresi azaltıldı. Yıl sonu karına ortak olmaları hükmü getirildi.

Ülkenin en büyük kağıt ve karton üreticisi Kartonfabrik Niedergösgen şirketi ile imzalanan toplu sözleşme hükümlerine göre işçilerin çalışma süresi (sürekli çalışmayanlar için) 44 saatten 42 saate indirildi. Ücretler otomatik olarak geçinme endekslerine bağlandı ve yıl sonu kârından işçilerin de yararlanması onaylandı.

Diğer bir kağıt şirketi Karton und Papierfabrik Deiswil işçilerinin haftalık çalışma süresi de 44 saatten 42'ye indirildi, üçlü vardiya kaldırıldı, 50 yaşın üzerindekiilere ödenen kıdem tazminatı artırıldı ve yıllık izin süresi uzatıldı.

SSK TOPÇULAR DİSPANSERİ HİZMETE GİRDİ

Şide, İstanbul
ve İzmit'te
incelemeler
yaptı

Sosyal Sigortalar Kurumu İstanbul Topçular Dispanseri, Sosyal Güvenlik Bakanı M. Sadık Şide tarafından hizmete açıldı.

Sosyal Sigortalar Kurumu İstanbul-Topçular Dispanseri ile Üsküdar Misafirhanesi geçtiğimiz günlerde düzenlenen törenlerle hizmete açıldı.

SSK Topçular Dispanseri'nin açılışı dolayısıyla düzenlenen törende bir konuşma yapan Sosyal Güvenlik Bakanı M. Sadık Şide, yıl sonuna kadar hizmete girecek tesislerle, yarım kalmış inşaatlardan 50 sinin tamamlanmış olacağını söyledi.

23 aylık süre içinde tamamlanan yarı- rım tesislerin toplam inşaat alanları- nın 600 bin metrekareyi bulduğunu anlatan Şide, 84 odası bulunan Top- çular Dispanser binasının Anadolu'- daki bazı Devlet Hastanelerinin iki ka- tı büyüklüğünde olduğunu belirtti.

Sosyal Güvenlik Bakanı, konuşma- sında ayrıca, SSK'nun işverenlerden prim alacağını 23 milyar lirayı bul- duğunu kaydetti.

SSK Topçular Dispanserinin hiz- mete girişi dolayısıyla düzenlenen tö- rende Dispanser bahçesinde yaptırı- lan Atatürk Büstü' de açıldı.

SSK ÜSKÜDAR MISAFIRHANESİ

SSK Üsküdar Misafirhanesi de İs- tanbul Valisi Nevzat Ayaz tarafından törenle hizmete açıldı.

Törende konuşan Sosyal Güvenlik Bakanı M. Sadık Şide, «Her çalışanın olduğu gibi sosyal güvenli- te hizmet verenlerin de din' en-meye ihtiyaçları vardır» dedi.

Şide, tesisin tamamlanmasını sağ- layan ilgililere teşekkür etti.

İstanbul Valisi Nevzat Ayaz ise ko- nuşmasında, yeni Misafirhane nin Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve SSK mensupları için son derece yararlı bir tesis olduğunu söyledi.

SSK İstanbul Bölge Sağlık Müdürü Dr. Mücahit Atmanoğlu da, 1977 yı-

linda talihsiz bir şekilde başlayan Mi- safirhane inşaatının 12 Eylül Harekatı sonrasında yarım kalmış diğer ünite- ler gibi tamamlanarak hizmete hazır hale getirildiğini anlattı.

ŞİDE'NİN İNCELEME VE DENETLEMELERİ

Sosyal Güvenlik Bakanı M. Sadık Şi- de SSK Topçular Dispanseri ve Üskü- dar Misafirhanesinin açılış törenlerinde bulunduktan sonra İstanbul ve İzmit'- te Bakanlığ'ına bağlı ünitelerde ince- leme ve denetlemelerde bulundu.

A R

Çalışma barışı sağlanması yolunda hızlı ve büyük çabalar gösteren TİSK (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu) bir öneri yaptı :

«İşçiye haftalık ve yıllık izin sırasında ücret ödenmesin..»

Öneri pek yerinde..

Bir ilâve öneri de bizden:

«İşçiye çalışma günlerinde de ücret ödenme- sin...»

Hatta, hatta bir öneri daha:

«İşçi çalışsın, işverene üstüne para versin..»

Ne mi oluyoruz?

Efendim «ar» damarı rahatsızlandı mı arzula- rın kontrolü güçleşiyor da..

(GÜNEŞ'ten)

TÜRK - İŞ GENEL BAŞKANI ŞEVKET YILMAZ'IN BAYRAM MESAJI :

(B. ön iç kapakta)

Medeniyetin doruk noktasına ulaştığı 20 nci yüzyılın bu son çeyreğinde müdafasız insanlara hayat hakkı tanımayan, kadın, çocuk, yaşlı demeden hedef gözetmeksizin, kitleleri yok etmeyi kendi emperyalist emellerine utanç payandası yapan İsrail, muhtemel bir büyük savaşın temyiz kabul etmez suçlusu olacağını iyi bilmelidir.

Dünya barışını ve güvenliğini gergin bir kriz ortamına sürükleyen İsrail, bu sorumsuz tutumuna karşı hesap vermekle mükellef olduğu Birleşmiş Milletlerin uyarılarına saygı göstermek zorundadır. Ayrıca, Birleşmiş Milletler üyesi tüm ülkelerin büyük savaş tahrikçisi bu gibi olaylara karşı ortak hareket etmesi gereğini de TÜRK - İŞ İcra Kurulu olara kaçıklıkla belirtmek istiyoruz.

Bu vesile ile dünyanın Türk diplomatlarına karşı Ermeni teröristlerce girişilen alçakça saldırıların temelden yok edilebilmesi de yine böyle bir ortak davranış sonucu mümkün olacaktır.

Bu ortak davranışın bir iki örneğini bazı Avrupa ülkelerinde görmekten ve muhtemel saldırıların bu şekilde önlenmiş olmasından mutluluk duyduğumuzu da belirtmek istiyoruz. Bu konudaki diğer mutluluğumuz, basit bir iddiadan öteye geçmeyen «Ermeni Katliamı» yalanlarına, artık dünya ülkelerinin sırt dönmüş olmasıdır.

YURT İÇİNDEKİ SORUNLARIMIZ

Kurban Bayramını kutlamakta olduğumuz yurdumuzda da, bazı belirli sorunlarımız yine gün-

demde bulunmaktadır.

Bunlar sağlanırken, 12 Eylül 1980 hareketinden bugüne kadar geçen iki yıl içinde, ulusça katlanılan fedakârlıkların da unutulmaması gerektiği kanısındayız.

Türkiye'nin bugün çeşitli sosyal sorunları vardır. Türkiye'nin bugün acil çözüm bekleyen ekonomik sorunları vardır. İki yıl süreyle milletin ve devletin güvenli geleceği ve refahı için istenen her türlü fedakârlığa seve seve rıza gösteren ulusumuz, artık bu sosyal ve ekonomik sorunların da çözülmesini beklemektedir.

Sarsılmaz çoğulcu bir demokrasinin temellerini atmak için yapılan çalışmalarda TÜRK - İŞ Topluluğu kuruluşundan bu yana olduğu gibi, üzerine düşen çabayı göstermiş, Ulu Önder ATATÜRK'ün işaret ettiği ileri ve çağdaş uygarlık hedefine ulaşılabilmesi için her türlü çalışmayı yapmıştır. Bu çalışmalar sırasında TÜRK - İŞ'in üzerinde durduğu en önemli nokta, insan unsuruna verilen değer, kazanılan hak ve özgürlüklerin yitirilmemesine özen gösterilmesi olmuştur.

Çağdaş uygarlık düzeyine ulaşabilmenin en etkin yolunun ise, gerek insan hakları evrensel beyannamesine ve gerekse uymakla yükümlü olduğumuz Uluslararası Sözleşmelere ters düşmeyecek bir sistemden geçeceğini her zaman savunmaktayız.

DANIŞMA MECLİSİ GÖREVİNİ YAPMAMIŞTIR

Nə var ki, üzüntü ile kaydediyor ve bir kez daha hayretle görüyoruz

ki, Danışma Meclisinden kabul edilip çıkan ve Türk Devletinin yarınlarına temel teşkil etmesi gerekçesiyle hazırlanan yeni Anayasa Tasarısı, Milli Güvenlik Konseyine sunulan bu şekliyle, ulusun bu özlenen beklentilerini karşılamaktan çok uzakta kalmıştır.

Sorumluluğunu unutmasına ve katı bir anlayışla kazanılmış hakları hiçe sayıp, temel hak ve özgürlükleri zedeleyerek kabul ettiği bu Anayasa Tasarısı ile Danışma Meclisi, tarihi misyonunu bizce yerine getirmemiştir. Bir bayram gününde, bu konudaki görüşlerimizi, böyle açıklamanın üzüntüsü içinde olmakla beraber, Ulusun sarsılmaz güvenini üzerinde taşıyan Devlet Başkanımız Sayın Orgeneral Kenan EVREN ve Milli Güvenlik Konseyinin Sayın Üyelerinin, süregelen haklı eleştirileri dikkate alarak, yeni Anayasa'yı Türk Ulusuna yaraşır biçimde düzelteceklerine inancımız tamdır.

Bugün hangi ortamdan gelip nereye gittiğimizi, hangi mutlu noktaya erişmek emelinde olduğumuzu iyi biliyoruz. O halde, sıkıntıları hep beraber aşmaya zorundayken, toplumun her kesimini mutlu kılacak yolları da beraber bulmalıyız.

SENDİKAL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER VE TÜRK - İŞ

Sonuç olarak, ülke refahını her şeyin üzerinde tutmasını bilmiş Türk işçisi ve TÜRK - İŞ Topluluğu, bazı sosyal hakları savunurken, bütünü-ğümüze ve birliğimize zarar gelmemesi yolunda yıllardır gösterdiği hassasiyeti bundan sonra da, aynı sorumluluk bilinci

inde sürdürecektir. Biz, yakışan da budur...

TÜRK - İŞ bugüne kadar elde edilen sendikalar ve sosyal hakları, özgürce ve fakat dikkatli bir sorumlulukla kullanmasını bilmiş yegane kuruluştur. Bu itibarla, demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından olan sendikaların özgür bir ortamda gelişip güçlenmesini, üretimin artışı ve ülke refahının tabandan tabana yayılmasının önemli bir koşulu şeklinde görmektedir ve sosyal barışın sürekli devamından yanadır. TÜRK - İŞ'in bu anlamlı görüş ve tutumuna işverenlerimiz de, aynı titizlikle mukabelede bulunmalıdır.

İşçi sorunlarını, ülke sorunlarından hiç bir zaman soyutlamayan TÜRK - İŞ Topluluğu yarınları güvenle bakma yolundaki ümidini korurken, bundan sonra idrak edeceğimiz bayramların daha mutlu şekilde geçmesini dilemektedir. Herşey, Türk Toplumunun mutluluğu için olmalıdır.

Yurt içindeki bu sorunların yanında, ülke ekonomisine büyük katkılarda bulunan ve sayıları artık bir küçük ülke nüfusuna yaklaşan yurt dışındaki fedakar işçilerimizin çeşitli dertlerinin halli konusunda da sürdürülen çalışmalar çözüm noktasına ulaştırılmalıdır. Özellikle, Federal Almanya'da beliren son siyasal ortamın işçilerimize ayrı bir zarar getirmemesi yolunda özen gösterilmelidir.

Bu duygularla tüm Ulusumuzun, İslam Aleminin, yurt dışındaki işçilerimizin ve Kıbrıs'taki soydaşlarımızın Kurban Bayramını içtenlikle kutlar, TÜRK-İŞ İcra Kurulu adına saygılarımı sunarım.»

«TÜRK-İŞ, tüzüğünde yer alan 24 ilkesinin doğrultusunda sahip çıkacağı Anayasal düzenin, sosyal hukuk devleti ilkelerinin, temel hak ve özgürlüklerin tüm gerekleri ve kuralları ile yaşatılmasının takipçisi ve koruyucusu olacaktır»

TÜRK-İŞ

30. YIL Beyannamesinden